28 MAYIS 1976
28 C. Evvel 1396

BEŞ LİRA
BİR D. M.

Sebil

22

Siyasi, Edebi, Tarihi
HAFTALIK GAZETE

Herşey Hak için

Sahib ve Başyazar
KADİR MISIROĞLU

لتفتحن القسطنطينية فلنعم الأمير أميرها ولنعم الجيش ذلك الجيش

صدق الله ورسوله

ŞAN VE ŞEREFLE DOLU
BİR MÂZİDEN
ALINAN
KUVVETLE
İSLÂM ADINA

BİR
YENİ
FETHİN

EŞİĞİNDEYİZ !..

Yeni Bir Fethin Eşiğindeyiz!

KIZIL ELMA

Her oluş, bir hayalle başlar. Fiili harekete ise, tasavvur ve tahayyülden sonra sıra gelir. Bütün bedîî ve sınâî eserlerin menşeî, basit bir hayaldir.

Mutlak gerçek olan Allaha kadar bütün tecessüs mevzularını, -her şeyden önce- hayal gücüyle kurcalanır. Bu yüzdendir ki, muhayyile, zihnin Hakkı bulmaya vesile olan zarurî ve değerli bir fakültesidir. Üstelik insanı, katı gerçeklerin sıkıcılığından, tül tül tahassüslerin seyyal iklimine çekip ferahlatır.

Aklın, irâdeye tutukluk iras eden hesâbiliği yerine gönül ve muhayyilenin sürükleyip götüren akıcılığına istinad etmek asıl, kitle psikolojisi bakımından son derece ehemmiyetlidir. Bu yüzden milletleri idâre edenler, onları belli bir gâyeye yöneltmek için muhayyilenin bu hârikulâde sihirleyici kudretini asla ihmal etmezler.

İnsan idâresinde henüz rekoru kırılmamış bir kemâl ve dirâyet göstermiş olan Fâtih cedlerimiz bu gerçeği hakkıyle görmüş ve bir «kızıl elma» mefkûresinin efsânevi tesirinden alabildiğine istifâde etmişlerdir. Peki ama bu kızıl elma, acaba neresiydi?! Doğrusu, onu hakkıyle bilen belki bir kişi bile yoktu. Rivâyete nazaran O, güya Ayasofya ve İstanbulmuş... Fakat bunlara sahip olunduktan sonra bu dava tükenip sönmemiştir ki...

Bazılarına göre «kızıl elma» Viyana ve hatta Garbi Roma idi... Fakat o aslında ulaşılması imkânsız mevhum bir hedefti... Osmanlı ordularını ileri, dâima ileri koşturan bu mevhum mefkûre idi...

FETİH RÜYÂSI

Ruhları, yaklaştıkça kendilerinden uzaklaşan mevhum bir «kızıl elma» ya ulaşmak iştiyakıyle sarhoş ordular koşuyor, koşuyor, daima daha ileri koşuyorlardı. Padişahından yeniçeri neferine kadar bütün efrad-ı milleti büyüleyen bu gâye, fetihlerin tükenmez ve zaafa uğramaz ebedî bir sermâyesi gibiydi. O kadar ki; Osmanlılığı derin bir vukufla kavramış ve terennüm etmiş bulunan büyük şâir YAHYA KEMAL Bey, İstanbul'un düşman işgal-i askerîsi altına düştüğü o mes'um «Mütâreke» yıllarında rûhen son derecede sıkılmış. Bir teselli bulmak ümidiyle kendisini bir mezarlığa atmış. Ecdadın bir cennet bahçesi kadar huzurlu kabirleri arasında dolaşıyormuş. Birden gözüne bir yeniceriye âid bir mezar taşı ilişmiş. Taş, zamanla mezarın çökmesi yüzünden yanlamış bir durumdaymış. Üstadın şâir gönlünde öylesi pek de yersiz değildir. Zira bir parça tarih bilen herkes kolayca takdir eder ki, ecdadımız gâzâ ve fetih zevkine hakkıyle doyamamıştır. Çünkü bu zevk, susuzluğunu gidermek için tuzlu su içercesine her fetihte daha büyük bir iştihaya âmil olmuştur. Bu sebeble toprak altındaki şehidler ve gâzilerin kıyamete kadar fetih rüyâsı görmeye devam edecekleri muhakkaktır. Ancak...

ANCAK

Ancak bu rüyâyı zamanımızda toprak üstündeki torunları da görmeye başlamışlardır. Hem de elli yıllık bir ayrılıştan sonra...

İSTANBUL'U FETHEDEN YENİÇERİYE

GAZEL

Vur pençe-î Alî'deki şemşîr aşkına,
Gülbangi âsmânı tutan pîr aşkına.
Ey leşker-î müfettihü'l-ebvâr vur bugün,
Feth-î mübini zâmin o tebşîr aşkına.
Vur deyr-i küfrün üstüne rekz-î hilâl içün,
Gelmiş bu şehsüvâr-ı cihangir aşkına.
Düşsün çelengi Rûm'un eğilsün ser-î Firenk,
Vur Türk'ü gönderen yed-i takdîr aşkına.
Son savletinle vur ki açılsın bu sûrlar,
Fecr-i hücûm içindeki Tekbîr aşkına.

YAHYA KEMAL

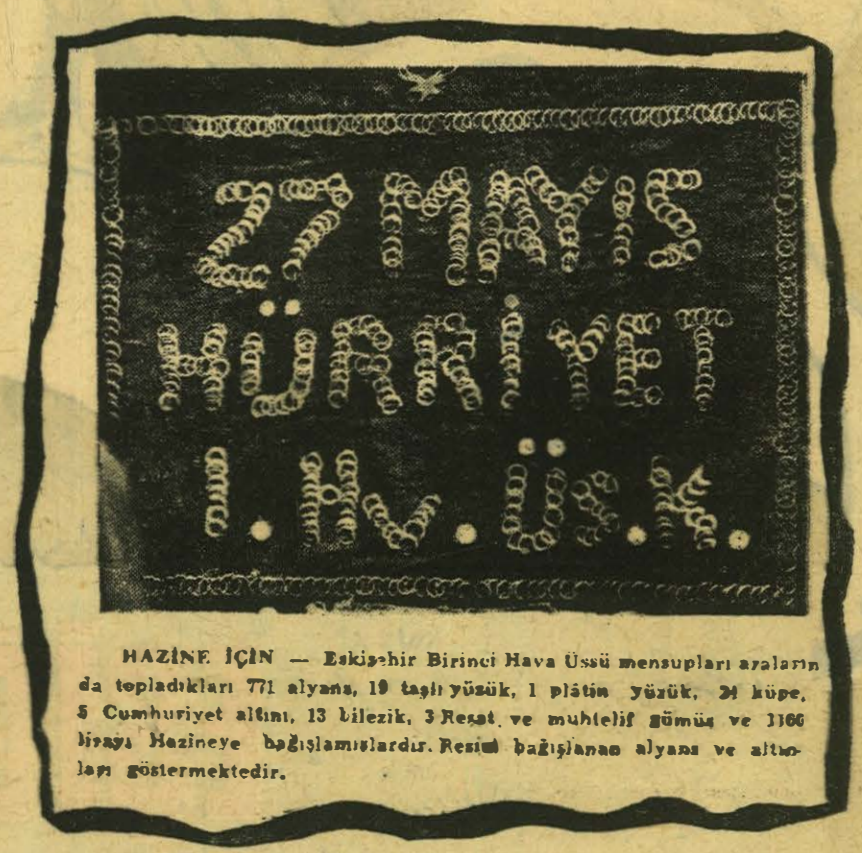

HAZİNE İÇİN — Eskişehir Birinci Hava Üssü mensupları aralarında topladıkları 771 alyans, 19 taşlı yüzük, 1 platin yüzük, 24 küpe, 5 Cumhuriyet altını, 13 bilezik, 3 Reşat ve muhtelif gümüş ve 1166 lirayı Hazineye bağışlamışlardır. Resim bağışlanan alyans ve altınları göstermektedir.

Zaman ne çabuk geçiyor ve şartlar ne kadar sür'atle değişiyor. 27 Mayıstan sonra, sâbık iktidar hazineyi boşalttığı (!..) için milletten yüzük toplanmıştı. Bugüne kadar hiç kimse toplanan altın, para ve yüzüklerin hesabını soramadı!.

OKUYUCULARIMIZLA
hasbihal

KADDAFİ MES'ELESİ

Bazı okuyucularımız da geçen sayılarımızın birinde Kaddafi hakkında çıkan yazımızdan dolayı mektup yazıp itirazlar ileri sürmüş ve şeriatçi bilinen bir kimsenin nasıl olup da Ecevit'le aynı düşünce paralelinde gösterilebildiğinden şikâyet etmişlerdir. Hatta bunlardan bazıları, diğer bazı islâmcı gazetelerden kesilmiş yazılar göndererek, izahat istemektedirler. Gerçi Kaddafi, Türkiye'de şeriatçi bir lider olarak tanıtılmıştır. Fakat mes'ele zannedildiği gibi değildir. Bunu delilleri ve tafsilâtıyla ileride «*Hasbihal* «*Köşesi*»nde değil de müstakil bir makale halinde ele alacağız. O zaman Kaddafi'nin zâhiren şeriatçi gözükmesine rağmen, Mısır'da İslâm'ı imha için tarihin meşhur zâlimlerini bile gölgede bırakan bir zulüm ve iktisat rejimi kuran Nâsır'ın bugünkü vekili olduğu ortaya çıkacaktır!

Allah'ın selâmı, âtıfeti ve nusreti müminler üzerine olsun!..

MUHTELİF MES'ELELER

Bazı genç okuyucularımız Mekteplerde kendilerine verilen İngilizce Fransızca gibi yabancı lisan vazifelerini bize göndererek bunların yapılıp kendilerine iâde edilmelerini istiyorlar. Dar bir muhitte bulunmalarından dolayı bu kardeşlerimizi mazur görüyoruz. Fakat çok mahdud bir kadro ile çıkan gazetemizde bu gibi hizmetleri görecek kimselerin bulunmadığını üzülerek beyan etmek isteriz. Gerçi yazarlarımız arasında iyi lisan bilen kardeşlerimiz vardır. Fakat bunlar devamlı sûrette idârehânemizde bulunmadıkları hattâ bazıları da yazılarını Ankara gibi taşra şehirlerinden gönderdikleri için bu gibi hizmetleri îfa imkânından mahrumuz. Başyazarımız Kadir Mısıroğlu ise sâdece İngilizce bilir. Buna rağmen onun da başını kaşıyacak vakti olmadığını tahmin güç olmasa gerektir.

Bazı okuyucularımız mekteplerde tanzim edilen münazaralarda muayyen mevzuular için konuşmalar istemektedirler. Bizim bildiğimiz bu kopye istemekten başka birşey değildir. Bizden muayyen mevzularda ancak tavsiye edilecek kitaplar istenebilir. Yoksa bir münazara oturup yapacağı konuşmayı hazırlayıp göndermemiz ne doğru olur ve ne de mümkündür.

Yine bazı kardeşlerimiz herhangi bir ansiklopedide kolayca bulunacak ve gazetemizin güttüğü dâvâ ile alâkasız mes'eleler hakkında izahat istemektedirler. Meselâ «*Nobel Barış Mükâfatı*» nedir, niçin ve ne zaman ihdas edilmiştir? gibi. Bu gibi sualleri de cevaplandıramadığımız için müteessiriz. Ancak doğrudan doğruya dâvâmızı veya gazetemizi alâkadar eden sualler sorulmasını rica eder bilvesile selâm ve hürmetler sunarız.

Sebil

O'NUN DEVLET REİSLİĞİ

Aynur Mısıroğlu

İslâmı, insanın saâdetini temin etmek maksadıyla ortaya atılan diğer bütün fikir sistemlerinden ayıran ve onlara üstün kılan ana müessirlerden biri de güzel, doğru ve mükemmel teşhis ve tesbit için fiilî bir kıstasa mâlik olmasıdır. Bu kıstas; Kâinatın Fahr-i Ebedisi Aleyhisselâtü vesselâm Efendimiz Hazretlerinin davranışlarıdır. (Ef'al-i Peygamberî)

Gerçekten O; Kur'ân'da, «Resulullahta sizin için mükemmel bir örnek vardır» meâlindeki âyet-i kerimenin emir ve telkin muhtevâsı içinde takdim kılınmıştır. Zira Rabbi O'nu, bir cemiyet içinde muhtemelen en âciz fert olan yetim çocukluktan, devlet reisliğine kadar bütün kademelerden geçirmek sûretiyle hayatın her safha ve istikametinde kendisinden sâdır olacak en mükemmel davranışların bizlere örnek olmasını temin buyurmuştur. Bu sebeple herhangi bir müminin cemiyet içinde kademeleşmenin hangi noktasında olursa olsun mükemmel daranışın fiilî kıstasını O'nda arayıp bulması mümkündür.

O'nun davranışlarının cemiyetin kaderiyle yakın alâkası yönünden en ehemmiyetli olanları, şüphesiz devlet reisliği sıfatını tecelli ettirmiş bulunanlarıdır.

Bir milletin hayatında üstün vasıflı devlet adamının nedreti, yoksulukların en müthişidir. Yakın tarihimizde ve hattâ günümüzde eskilerin «KAHT-I RİCÂL» dedikleri bu, çaplı devlet adamlarımızdan rûmiyetin milli buhranlarımızın en belli başlı âmili olarak hesaba katılması gerektir.

Bu itibarla memleketimizin gelecekte idarecileri olacak gençlerimizin, bu eksikliği bertaraf edebilecek vasıflarla techiz edilmelerini temin için gerekli olan; onların zinde şuurlarına, en büyük devlet reisi peygamberler peygamberinin siyasi şahsiyetine âid kısa fakat kesif ibret çizgileriyle dolu bir portre takdim etmektir.

Devlet reisi, cevheri ve gâyesi hakkâniyet ve adâletin yerine getirilmesi olan hukukî ve siyasi nizama sahip, yâni devlet iktidarını kullanan şahıstır. Devlet reisinin, devletin mümeyyiz vasfı olan içtimaîliğin idâmesi için hukuki, siyasi nizam ve teşkilâta yâni siyasi iktidara sahip olması zaruridir.

Kullarla üstün iktidarın en mütekâmil ifadesi olan Cenâb-ı Hak arasında «bezm-i elest» te, ruhların yaradılışı anında bir misak akdolunmuştur. Cenâb-ı Hak «Ben sizin Rabbiniz değil miyim?» diye sormuş, ruhlardan «Evet, sen bizim Rabbimizsin» cevabını almıştır. Bu sûretle Allaha kayıtsız şartsız kulluk misakıyla bağlanmışlardır. İnsanın hukuki şahsiyeti ve bunun neticesi olarak mes'uliyet ve mükellefiyetlerinin kaynağını teşkil eden, bu misaktır. Bunun tabii bir neticesi olarak da mükâfat ve mücâzat, hür, akıl ve irade sahibi olanlar içindir. Yâni Cenâb-ı Hakkın otoritesi insana hukuki şahsiyet tanımak süretikle tahakkuk etmiştir.

Ancak ister idare eden, ister idare edilen sıfatını hâiz olsun İslâm'da; bir insanın iradesinin hukukilik kazanabilmesi afâki (objektif) hak kaideleri mahiyetinde olan yâni o fertlerin iradesi dışında ortaya çıkmış bulunan Kur'ân hükümlerine muvafık ve bazan da muvâzi olmadıkça hiç bir hüküm ifade etmez. İslâm hukukunun ilâhi irâde ile belirtilmiş bulunan veya bunun tefsiri suretiyle ona muvâzi olarak ortaya çıkan (hadis, icmâ, kıyas) kaideleri tatbikatçının mukayyed olmayan irâdesi mahsulü olmadığı için hakkâniyetin emir ve icabına uygunluk yönünden diğer sistemlerde daima mevzubahis olan enfüsilikten (sübjektiflikten) mutlak sûretle masun kalmıştır. Bu keyfiyetin en mükemmel örneğini İslâm'ın en mükemmel tatbikatçısı Peygamber Efendimiz (S.A.) in hayatlarında görmekteyiz. Bu; Kur'ân'ın ulaşılmaz muhtevasında yerine göre hattâ bir ikaz mahiyetini taşıyan birçok âyetlerle de sâbittir. Peygamberimizin hayatındaki bu kusursuz ve bizler için örnek olan tatbikatın en dikkate değer hâdiseleri, O'nun devlet reisliği sıfatının icabı olarak icrâ ettiği faaliyetlerdir.

Peygamberimiz (S.A.) devirlerinde Arabistan'ın kuzeyinde Doğu Roma ve İran'da Sâsânî İmparatorlukları hüküm sürmekteydiler. Bu her iki imparatorlukta da tevhid dininin akidesi kaybolmuş, yerini teslis ve putperestlik almıştı. İlim zincire vurulmuş Hıristiyan olmayanlara zulüm ve işkence edilmekteydi. İslâm'dan evvelki Arap devletleri ise ehemmiyetli bir iz bırakamamış, zaman zaman —Gassan ve Hiyve monarşilerinde olduğu gibi— İran ve Bizans tahakkümüne girmişti. Arabistan kısım kısım Habeş, Bizans, İran, idaresi altında idi. Yeni ve tek bir hukuk sistemine tâbi olmaları imkânsız denecek kadar güçtü. Halbuki Peygamber Efendimiz, adâlet ve insanlık dışı bu keşmekeşin çölde temiz yaradılışını bütün günahlardan koruma iktidarını hâiz olması dahi başlı başına bir mûcize sayılabilecek iken O; İslâm'ın âdil, disiplinli ve son derecede medeni prensiplerinin temel olduğu ilk İslâm Devleti'ni kurmuş ve dinin ebedî kaidelerini mükemmelen icra eden devlet reisliği vazifesini deruhte etmişlerdir. İslâmi devletin temelini teşkli eden ilk prensipler 620 ve 622 enelerinde akdedilen AKABE biatlarında görülür. İlk İslâmi devletin nüvesini teşkil eden bu her iki biatta da Peygamber Efendimiz (S.A.) in devlet reisliği sıfatıyle tanzim eylediği Anayasaya hâkim olan temel prensipler, biat edenlerle müzakere edilmiş kadın ve erkek her şahsın tasvibi alınmak sûretiyle tahakkuk ettirilmiştir. Bu içtimaî inkılâpta, kuvvetle takip edilecek bir hukuk dâvâsının tohumları yatmaktadır.

Aynı sene içinde Medine'ye gelen Mekke'li Müslümanlarla muvâhat (kardeşlik) denen isâbetli bir buluşla İslâmın ırk, dil, coğrafî farkları tanımayan büyük kardeşlik yapısı kuruldu.

(Devamı var)

KOÇALLAR
TİCARET KOLL. ŞTİ.
İBRAHİM KOÇAL
ve KARDEŞLERİ
Dahili ticaret, Alım, Satım, İmalât
Komisyon, Mümessillik, İthalât
İhracat
Merkez Telefon: 26 87 12
22 55 77
Şube Telefon: 32 08 68

başyazı

BİR İNADIN MANÂSI

Henüz hâtıraları hâfızalarda dipdiri olarak yaşayan «Şeflik devri» nde halk, bir nevi vesâyet altında idi. Onu, vekâletini almadan fakat göstermelik birtakım usûllerle selâhiyetli bir vekilmiş gibi idâre eden mahdud bir kadro, lâfzan takdir ve tahsin eder, fiilen ise dâimâ hakir görüldü. Bayram nutuklarına göre «köylü efendimiz» di. Fiiliyatta ise o, İstanbul'da Beyoğlu caddesinden Ankara'da Yenişehir'den geçmesi polis mârifetiyle yasaklanmış bir ikinci sınıf vatandaştı. Ecnebilerin çokça bulunduğu bu semtlerde onun palaspâreler içinde arz-ı endam etmesinden utanılıyordu.

Çok partili hayata geçince, dün kendisinden utanılan bu fakir kitle elindeki rey sebebiyle bir nebze itibar kazandı. Artık idârede onun arzu ve hissiyâtına tâviz verme devri başlamıştı. Yıllarca zoraki bir sûrette Türkçe okutulan ezanın aslına ircaı, İmam - Hatip Mekteplerinin açılması, ihtiyârî de olsa Din Derslerinin ilk mekteplere girebilmesi bu tâvizler cümlesindendi. Fakat aslında kalbi ve kafası milletimizden çoktanberi kopup ayrılmış bulunan siyâsîlerin, elindeki reyi alabilmek için müslüman Türk Milleti'ne verdikleri bu tâvizler - âdetâ - birer horoz şekeri mesâbesinde idi. Şeflik devri tahakkümünü yaşamış olanlar için bu horoz şekerleri bile ölçüsüz bir tatminkârlık sağlamıştı. Belki de bunun verdiği sarhoşlukla, halk içinden gelmiş bir ocak veya bucak başkanı mahallin vâli veya kaymakamı huzuruna çıkarabiliyor ve arzularını dile getirebiliyordu. 27 Mayıs İhtilâli'nin belli başlı âmillerinden biri de, hiç şüphesiz halkın bu hakkını müdrik hâle gelmesiydi.

Türk siyâset adamları halkın hissiyâtına tâviz vermeye başladıkları çok partili hayata geçiş devrinden itibaren vâkî talepleri kısır ve basit tâvizlerle geçiştirmeye çalışmış, esaslı hiç bir talebi is'âfa yaklaşmamışlardır. Bu sûretle siyâsîlerin halka istediğini vermemek husûsundaki inad ve ısrarlarına mevzu' teşkil eden mes'elelerden biri de İstanbul müşahhas bir remzi olan Ayasofya'nın tekrar câmii şerif hâline kalbedilmesi olmuştur.

Gerçekten İslâm - Türk tarihinin en mes'ûd hâdisesini remzeden bu yüce mâbedin müze hâline getirilmesi ve bu vasfına toz kondurulmak istenmemesi, yıllardan beri islâmî hayat nizamına duyulan dehşetli bir hıncın ifâdesidir ki, hâlâ inat ve ısrarla devam ettirilmektedir. Ancak birinci Reisicumhur'un rûhunu tâciz, halâ ne mânâya geldiği tesbit edilememiş bulunan lâiklik umdesini ihlâl ve Hristiyanlık Âlemi'nin husûmetini celb gibi bir takım zanlara istinad ettirilen bu tutum ve davranış, Türkiye'deki idarenin «halka rağmen» oluşunun fiilî bir isbâtı sayılacak vasıftadır. Halbuki bu zanların hiç birisi de vârid değildir. Zira Türk devlet adamları bundan bir kaç sene önce Papa'nın Ayasofya'da resmen bir âyin-i rûhânî icrâ edişi karşısında hiç bir aksülâmel göstermemişlerdir. Bu durum onların istinâd ettikleri yukarıdaki zanları bir beynemaz özrü gibi ileri sürdüklerini ortaya koymuş bulunmaktadır. Bu sûretle Ayasofya Hristiyan ibâdetine tahsis edildiği zaman ihlâl edilmiş olmıyan lâikliğin de ne mânâda anlaşılıp tatbik edildiği tezâhür etmiştir.

En mes'ûd muvaffakiyetlerinden birini İstanbul fethinin teşkil eylediği İslâm - Türk rûhuna avdet temâyülleri artık bir hayli kuvvetlenmiş bulunmaktadır. Elhamdülillah.. İdareyi halkın rağmına olmaktan çıkararak nâmına bir mecrâa doğru götürmeye azmetmiş bir kısım imanlı idârecilere de sâhibiz. İhtimâl ve sırf bunların gayretleriyle, Ayasofya'nın halîhazır durumu muhâfaza edilerek bir kenârında - ziyâretçilerin olsun- ibâdet edebilmelerini temin edecek bir değişiklik gerçekleşmek üzeredir. Aslında bu dahî bir müsbet adım teşkil etmekle berâber, yapılması gereken asıl iş yanında eski «Horoz şekerleri» nev'inden bir tâviz olmaktan ileriye gitmiyecektir. Bu sûretle, Ayasofya'yı câmi-i şerif hâline kalbetmemekteki inad ve ısrar - bir nebze zaafa uğramış olsa da yine devam edeceğe benzemektedir. Bu durum halk efkâr-ı umûmiyesinin tecessüsünü dâvet etmekte ve bir takım zanların doğmasına sebep olmaktadır. Bu da, Ayasofya'nın müze olarak devam ettirilmesini zarûrî kılan bir gizli taahhüdün mevcud olup olmadığı husûsudur. Bu gibi zan ve tahminlere meydan vermemek için asıl yapılması gereken, onu Fâtih'in aziz rûhunu şâd etmek üzere yeniden ve tam mânâsıyla câmi-i şerif hâline getirmektir. Bu yapılmadığı takdirde halkın muhayyilesi kendine göre bir takım sebepler imâl etmeye devam edecektir.

Kadir Mısıroğlu

Kemalist İnkılâbın Fârikaları

1 — LÂDİNİLİK

— 16 —

— Atatürk «Cumhuriyet» fikrini hâdiselerin akışı ve zaferlerin elde edilişi içinde mi düşündü, yoksa daha önceden mi bu arzu ve kararda idi?.

İşte bu soruyu tarih huzurunda aydınlatmak ve tevsik etmek için bu bahsi araya sokuyorum. Çünkü büyük Ata'nın:

— Şekl-i hükümet, Cumhuriyet olacaktır.

Demesi Erzurum Kongresi'nin toplanmasından öncedir. Bu izahımı, yıllardan sonra cereyan etmiş bulunan bir vak'aya bağlayarak yapacağım:

Eski Adliye Vekili ve İzmir Milletvekili Mahmud Esad merhum bir gün Atatürk'e müracaat ediyor:

— Paşam Üniversite'de inkılâb derslerinde okutmak üzere tarafınızdan «Cumhuriyet» sözlerini ilk önce nerede, ne şekilde ve kimler arasında telâffuz buyurduğunuzu öğrenmek istiyorum?.

Diyor. Atatürk kendisine şu cevabı veriyor :

— Bunu Mazhar Müfid'den öğreniniz. O, günü gününe bütün hâdiseleri not etmiştir.

Bunun üzerine Mahmud Esad Bozkurt bir mektupla bana müracaatta bulundu. Ben de yine yazı ile kendisine cevap verdim. Bu mektupları neşretmek sûretiyle istediğim izahı yapmış bulunacağım. Yalnız bir noktayı kaydetmeliyim ki; Mahmud Esad Bozkurt'a mektubu göndermeden önce büyük Ata'ya Merhumun mektubundan bahsederek sordum:

— Cevap vermeme müsaade ediyor musunuz?

Çünkü, Ata, hâtıratımın ve notlarımın neşri hususunda kendisinden izin almadıkça herhangi bir teşebbüste bulunmamaklığımı daha önceden emir buyurmuşlar ve:

— Henüz notlarını neşretmenin zamanı gelmedi.

Demişlerdi. Bunun içindir ki, müsadelerini ve muvafakatlarını rica etmek zorundaydım. Ata:

— Hay hay. Yalnız onu..

Diyerek müsaadelerini sağladılar ve bir de lâtife yaptılar:

— Senden korkulur Mazhar, daha ilk günden nemiz var, nemiz yok hepsini not ettin. Bari onları iyi, şöyle sağlam bir kasada muhafaza et.

Ben de:

— Paşam merak buyurmayın, banka kasasında herkes yarasını, ben de notlarımı saklıyorum!

Kemalist İnkılâbın anatomisi

— XXII —

Kadir Mısıroğlu

Cevabı ile tebessümlerini dâvet etmiştim.»

M. Kemal Paşa'nın müstakbel plân ve proğramlarıyla tatbik mevkiine koymak istediği düşüncelerini bidâyette itina ile setredip bunları yeri geldiğinde ve tam bir hâkimiyet elde ettikten sonra ortaya koyduğunu kendisi de ifâde ve itiraf etmektedir. Hakikaten onun hâdiseler yatıştıktan, muârızları tepelendikten ve aksine söyliyecek bir kimse kalmadıktan sonra 1927 yılında CHP Kurultayı'nda okuduğu meşhur «Nutuk»da yer yer bu görüşümüzü teyid eden kısımlar vardır. Bunlardan bir kaçını dikkatlerinize arz ediyoruz:

«... Efendiler Meclis'e teklif ettiğim mühim bir husus da hükümet teşkili mes'elesiydi. Bu mes'elenin ve buna dâir teklifte bulunmanın o devir için ne kadar nâzik olduğunu takdir buyursunuz.

İstanbul şerâitinin Halife ve Pâdişah ile ne alenî ve ne de husûsî ve mahrem temasa müsâid olmadığını izaha çalıştım. Böyle bir temasla ne anlamak istediğimizi sordum ve: «Milletin istiklâl ve tamâmiyet-i mülkiyesinin temini için çalışmakta olduğunu haber vermek içinse, buna hâcet yoktur. Çünkü Pâdişah ve Halife olan zâtın da bundan başka bir şey düşünmesine ve arzu etmesine imkân var mıdır? Bunun aksini ağzından işitsem inanmam. Mutlaka bunun icbar ve tazyik altında söyletildiğini kabul ederim.» dedim. Aleyhimizde çıkarılmış olan fetvâ'nın sanîa (uydurma) ve hükümet-i merkeziye evâmir ve tebligâtının (İstanbul Hükûmeti emir ve tebligatlarının) muhtac-ı

HEY GİDİ GÜNLER

Devrin Hariciye Vekili TEVFİK RÜŞTÜ ARAS'IN Kudüs Kongresi' hakkında 3 kânûnuevvel 1931 tarihinde Büyük Millet Meclisi'nde vâki beyânatı

Kudüste, oranın müftüsü tarafından şuradan buradan kendisine iltihak eden arkadaşları ile akdine teşebbüs edilen İslâm Kongresinin mahiyeti, ilân olunan ruznâmesine göre, şeriatçıdır. Bu kelimenin manâsı, evvelce vakit vakit Osmanlı İmparatorluğu'nda, diğer memleketlerde ve birkaç sene evvel de Afganistanda bu nam altında tecelli eden vak'alar ile artık herkes için münâkaşa götürmiyecek sûrette malûm olmuştur. Hâriciyeniz haber alır almaz derhal alâkadar devletlerle temasta kusur etmedi; ve Filistin idâresini elinde tutmak itibariyle İngiltere Hükûmeti'nden bu vak'a hakkında dostâne malûmat aldı.

İhtilâflı siyâsi mes'eleler, akdi tasavvur edilen kongrede görüşülemiyeceği gibi onun mesâisinin tevcihinde Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti'ni rahatsız edecek hususâta meydan verilemiyeceği ve bilhassa bir «Hilâfet Mes'elesi»nin hiçbir sûretle mevzuubahs olamıyacağı ve Büyük Britanya İmparatorluğu'nun bu kongreyi asla himâye ve teşvik etmediği ve ona karşı müdâhelesiz kaldığı öğrenilmiştir.

Bu hususta İran, Afganistan, Arnavutluk ve Hicaz Hükûmetleri ile temasımız neticesinde bu dost memleketlerin mezkûr kongreye hiçbir sûretle iştirak etmiyecekleri taayyün etmiştir.

Irak ve Mısır Hükûmetleriyle bu babta dostane vukûbulan temâsımızda bu Hükûmetlerin de resmen kongreye kimse göndermiyecekleri, ancak memleketlerinden bazı eşhasın husûsi sûrette gideceği anlaşılmıştır. Bu gibi teşebbüslerin hiçbir memleket ve kütleye hayırlı olmadığı ve olamıyacağı müteaddit misallerle bütün memleketlerin milliyetçileri nazarında sabit olmuş bir hakikattir.

Vakıâ bize de bu kongreyi akit teşebbüsüne girişenler tarafından davetnâmeler gelmiştir; fakat milliyetleri terakki yolundan alıkoymaya çalışan, bu itibarla müessif neticeleri artık münakaşa mevzuu olmıyan böyle teşebbüslere Cumhuriyet Türkiyesi'nin bir alâkası olamıyacağı tabiîdir. Bâhusus dini siyâsete vasıta ittihaz etmenin dahilî ve hâricî bütün siyâsette biz de aleyhtarıyız. Hâdisenin inkişafını yakından takip ediyoruz. Bizi milli işlerimize uzaktan ve yakından alâka göstermedikleri müddetçe bu teşebbüs orada toplananların mıntıkalarına münhasır mahallî ve bize taallûku olmıyan bir hâdise mahiyetinde kalabilir.

— TEVFİK Rüştü ARAS — LOZAN'IN İzlerinde On Yıl — İstanbul 1935 sh. 138 —

Hakikaten Osmanlı Saltanatı'nın ve Hilâfetin mümkariz ve mülgâ olduğunu düşünerek yeni esaslara müstenid, yeni bir devlet kurmaktan ibâret idi. Fakat vaziyeti olduğu gibi telâffuz etmek, maksadın büsbütün ziyâını mûcip olabilirdi. Çünkü, efkâr ve temâyülât-ı umûmiye henüz Pâdişah ve Halifenin mâzur mevkiinde bulunduğu merkezinde idi. Hattâ Mecliste ilk anda Makam-ı Hilâfet ve Saltanat'la irtibat ve hükümet-i merkeziye ile (İstanbul Hükûmeti) itilâf (anlaşma) aramak cereyanı başgöstermişti.

Hakikaten Osmanlı Saltanatı'nın ve Hilâfetin mümkariz ve mülgâ olduğunu düşünerek yeni esaslara müstenid, yeni bir devlet kurmaktan ibâret idi. Fakat vaziyeti olduğu gibi telâffuz etmek, maksadın büsbütün ziyâını mûcip olabilirdi. Çünkü, efkâr ve temâyülât-ı umûmiye henüz Pâdişah ve Halifenin mâzur mevkiinde bulunduğu merkezinde idi. Hattâ Mecliste ilk anda Makam-ı Hilâfet ve Saltanat'la irtibat ve hükümet-i merkeziye ile (İstanbul Hükûmeti) itilâf (anlaşma) aramak cereyanı başgöstermişti.

İstanbul şerâitinin Halife ve Pâdişah ile ne alenî ve ne de husûsî ve mahrem temasa müsâid olmadığını izaha çalıştım. Böyle bir temasla ne anlamak istediğimizi sordum ve: «Milletin istiklâl ve tamâmiyet-i mülkiyesinin temini için çalışmakta olduğunu haber vermek içinse, buna hâcet yoktur. Çünkü Pâdişah ve Halife olan zâtın da bundan başka bir şey düşünmesine ve arzu etmesine imkân var mıdır? Bunun aksini ağzından işitsem inanmam. Mutlaka bunun icbar ve tazyik altında söyletildiğini kabul ederim.» dedim. Aleyhimizde çıkarılmış olan fetvâ'nın sanîa (uydurma) ve hükümet-i merkeziye evâmir ve tebligâtının (İstanbul Hükûmeti emir ve tebligatlarının) muhtac-ı tefsir olduğunu söyliyerek bazı zayıf kalbli ve zayıf muhâkemeli insanların sâik olmak istedikleri teenniye lüzum görmediğimizi izah etmek istedim.

Arzetmek istiyorum ki, hükûmet teşkili hakkında teklif dermeyan etmeden evvel hissiyât ve telekkiyâtı derpiş etmek zarûreti vardır. Bu zarûrete tâbi olmakla berâber maksadı mahfu bulunduran teklifimi bir takrir hâlinde takdim ettim...» (Nutuk Ankara 1927 sh. 276-77)

Müteakiben bu mes'eleye tekrar atfedet eden M. Kemal Paşa:

«Efendiler ilk Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nu ihzar edenlere bizzat riyâset ediyordum. Yapmakta olduğumuz kanunla «Ahkâm-ı Şer'iyye» tâbirinin bir münâsebeti olmadığını anlatmağa çok çalışıldı. Fakat bu tâbirden kendi zağmlarınca bambaşka manâ tasavvur edenleri ikna' mümkün olmadı.

هدیه وکیلی محمود اسعد بك — تورك انقلابی یکی جزا قانونیدن تجزیه و تسلیم ایدیلمشدر.

Devrin Adliye Vekili Mahmud Esad Bey'in ağzından «Türk İnkılâbı» nın yeni ceza kanunu ile zırhlandığının ifâdesidir. (Vakıt 1926)

İkinci nokta, Efendiler, yeni Teşkilât-ı Esâsiye Kanu'nun ikinci maddesinin başında «Türkiye devletinin dini, Din-i İslâmdır» cümlesidir.

Bu cümle daha Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'na geçmeden çok evvel İzmit'te, İstanbul ve İzmit erbâb-ı matbuatıyla uzun bir mülâkat ve hasbihâlimiz esnasında muhataplarımdan bir zâtın şu suâline maruz kaldım: «Yeni hükûmetin dini olacak mı?»

İtiraf edeyim ki; bu suâle muhatab olmayı hiç de arzu etmiyordum. Sebebi, pek kısa olması lâzım gelen cevâbın o günkü şerâite göre ağzımdan çıkmasını henüz istemiyordum...

Efendiler gazeteci muhâtabımın suâline hükümetin dini olamaz... diyemedim. Aksini söyledim.

— Vardır efendim. İslâm Dini'dir, dedim. Fakat derekab «İslâm Dini hürriyet-i efkâra mâliktir.» cümlesiyle cevâbımı tavzih ve tefsir lüzumunu hissettim.

Demek istedim ki, hükûmet efkâr ve vicdana riâyetle mukayyed ve mükellef olur.

Muhatabım, verdiğim cevabı, şüphesiz makul bulmadı ve suâlini şu tarzda tekrar etti:

(Devamı var)

iktisad

İKTİSADİ GELİŞME VE İŞSİZLİK

Ergin BAKİOĞLU

İktisadi gelişmenin başlıca gâyesi, refahı arttırmaktır. Bu ise; iktisadi imkânları kifâyetsiz olanlara sağlık, mesken ve tahsil gibi hizmetleri parasız veya çok az bir bedelle temin etmek, dar gelirli zümrelerden vergi almamak, hattâ çalışamıyacak durumda olanlara mali yardımlarda bulunmak gibi hareketlerle sağlanabilir.

Daha umûmî bir îfadeyle, refahı arttırmak; fertlerin halihazır hayat seviyelerini daha yüksek seviyelere çıkarmaktır.

Nitekim bugün modern devlet. «İçtimâi Refah Devleti» tâbiriyle ifâde edilmektedir.

İçtimâi Refah Devleti'nin ehemmiyetli vazifelerinden biri de, milletin çalışmak isteyen her ferdine iş temin etmektir. Devlet bu vazifeyi iktisadi gelişme vetiresinde gerek istihsali ve gerekse gelirleri arttırmak için yapacağı yatırımlarla yerine getirecektir.

Bugün Dünya'nın bilhassa az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerinde bütün şiddetiyle kendini hissettiren bir işsizlik hâdisesi bahis mevzuudur. Nitekim Dünya'da işsizlik meselesi ancak, 1980 yılına kadar ikiyüz milyon kişiye daha iş temin edilebildiği takdirde halledilmiş olacaktır. Ne var ki; bu, bir temenniden öteye gidemiyecektir. Zirâ, bugünkü durumda bunun gerçekleştirilmesi mümkün değildir.

Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye de böyle bir mes'ele ile karşı karşıyadır.

İşsizlik Türkiye'de bugüne kadar yapılan plân ve programlarda üzerinde fazlaca durulan, fakat halli daima ikinci plâna atılmış olan bir mes'eledir.

Bu sebeple işsizlik mes'elesi, tavsiye edilen çeşitli siyasi tutumlara ve alınması teklif edilen her türlü tedbirlere rağmen halledilmesi şöyle dursun, aksine günden güne şiddetini arttıran bir ehemmiyet kazanmıştır.

Türkiye'de işsizlik mes'elesi gerek kemmiyet ve gerekse keyfiyet yönünden iki veçheli bir manzara arzetmektedir. Başka bir ifadeyle, mes'eleyi ortaya çıkaran sebepler iki yönlüdür.

Evvelemirde Türkiye'de işsizliğin başlıca sebeplerinden biri, hızlı nüfus artışıdır. Senede ortalama yüzde 2,5 gibi yüksek bir nüfus artışıyla Türkiyenin yılda yaklaşık olarak bir milyon kişi arttığı söylenebilir.

Çalışma çağı dediğimiz (15-64) yaş grupuna bugün yılda yarım milyon kişi dahil oluyorsa, yukarıda belirttiğimiz durum dolayısıyla 15 yıl sonra bu rakam bir milyon kişiye varacaktır. Yani bu yıl dünyaya gelecek bir milyon kişi 15 yıl sonra bir milyon kişi olarak, çalışma çağına girmiş olacaktır.

Nüfus miktarında meydana gelen bu artışlara nisbetle, çalışma çağına giren her kişiye sağlanan iş imkânları daha az olmaktadır. Nitekim, bugünkü durumda bunu göstermektedir. Halihazırda iki milyonun üzerinde bulunan işsiz sayısına, her yıl bir miktar da yenileri katılmaktadır. Bu durum, Türkiye'de iktisâdi olduğu kadar içtimâi yönden de halli güç birçok mes'elenin ortaya çıkmasına sebep olacaktır.

Nitekim yapılan bir analize göre 20 yıl sonra toplam nüfusun yüzde onunun işsiz olacağı tahmin edilmiştir.

Bunu önlemenin tek yolu iktisâdi büyüme nisbetini istihdam mes'elesini çözecek bir seviyeye ulaştırmak olacaktır ki, bugünkü durumuyla bu da mümkün görülememektedir.

Keyfiyet itibariyle ise, durum daha da ümid kırıcıdır. Nitekim bugün Türkiye'de çalışma çağındaki işgücünün üçte ikisinden fazlası ilkmektep mezunu bile değildir.

Artık sanâyileşmenin, iktisadi gelişme ile aynı manâda kullanılmakta olduğu dünyamızla işgücü fazlalıklarına sanâyide ve buna bağlı olarak gelişmekte olan hizmetler sektöründe yeni istihdam imkânları aramaktan başka çare yoktur. Ne var ki; sanâyi, vasıflı işçiye ihtiyaç duymaktadır. Ziraat sahasından çekilecek işgücü ise, vasıfsızdır.

Bu itibarla iktisâdiyatın yapısındaki değişmelere paralel olarak işgücünün yetiştirilme şeklinin değiştirilmesi gerekmekte ve bunun ihtiyaca göre plânlamasına ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca bilhassa sanâyide-emeğin de en az sermâye kadar ehemmiyetli bir istihsal unsuru olduğunu düşünerek - «emeğin kesif olduğu» teknolojilere ağırlık veren projelerin ön plâna alınması gerekmektedir.

Burada sırası gelmişken bir hususu belirtmekte fayda görüyoruz. Bugüne kadar daima şöyle bir sual sorula gelmiştir:

«Önce iktisadi gelişmemizi mi tamamlayalım, yoksa içtimâi muvâzeneyi mi sağlayalım?» İktisadi gelişmeyi ön plânda tutarsak, işsizlik mes'elesi ikinci plânda kalacak. İçtimâi muvazeneyi esas tutarsak, iktisadi gelişmemiz biraz yavaşlamış olacak.

Burada biz herhangi bir münakaşaya girmek yerine, mes'elenin içtimâi yönüne ağırlık verilmesi gerektiği fikrinde olduğumuzu belirtmekle yetinmek istiyoruz. Zira bir tarafta bugünkü sakar iktisadi sistemin tabii bir neticesi olarak, yılda milyarlara varan gelirlere para demiyen ve çoğu gayri müslim olan bir avuç insan, diğer taraftan bir lokma ekmek parasını dahi kazanma imkânlarından mahrum milyonlarca işsiz ve fakir...

Böyle iktisâdi sistem olmaz! Böyle içtimâi siyaset olmaz!

Ne demiş Peygamberimiz, (S. A.V.): «Komşusu aç iken, karnı tok sabahlayan bizden değildir.

İşte bütün mesele budur!

ALPTEKİN
KONFEKSİYON
ELBİSE
PARDESÜ
İMAL ve TOPTAN
OSMAN
ALPTEKİN
Çakmakçılar Yokusu
Tarakçılar Cad. No:25
Telefon: 27 53 52 İST.

FİLDİŞİ KULEDEN

Cemil Meriç

UNUTULAN BİR KİTAP

— 2 —

BİR İNTELİJANSYANIN DÂSITÂNÎ GAFLETİ

Akvem-ül-Mesâlik'in garib bir kaderi var. «Meşhur Adamlar Ansiklopedisi» eserin varlığından habersizdir: «Akvam-üs Siyer (?) isimli kitap Tunuslu Hayreddin Paşa'ya izâfe edilirse de, onun olmayıp yine Tunus ümerasından Hasan Paşa'nındır.» (cilt II, sf. 998). Meydan Larousse, kitabın adını «Akvam-ül Mesâlik» olarak kaydettikten sonra «Meslek ayrılıkları» diye türkçeleştiriyor. Oysa kitabın adı: «Akvem-ül Mesâlik, fi Mârifet-i Ahvâl-ül Memâlik» olup, türkçesi: Ülkelerin Durumunu Tanımak için En Doğru Yol'dur. (Akvem'in Akvamla ilgisi yoktur, kavim'in ism-i tafdilidir. En emin en sağlam manâsınadır. Nitekim ingilizce tercümesi «The Surest Path»dır.)

Pakalın, mütercim Abdurrahman Süreyya'nın yazdığı önsözü, eserin mukaddimesi sanarak kitabına nakleder. Sayın Şerif Merdin de, eserin aslını -veya türkçe tercümesini- değil de fransızcasını gördüğü için Paşa'ya ayırdığı o nefis tahlilde (Bk. The Genesis of Young Ottoman Thought) ufak tefek hatalara düşer. Meselâ, «Paşa'daki İslâmî temâyülü kitabın isminden de anlıyoruz.» der. Zira kitabın fransızca tercümesi: «Müslüman Devletlet için Lüzumlu Islahat»tır. Biraz aşağıda, «âlimlerin patriotizmini canlandırmak» tâbirini tuhaf bulur Mardin. Bir İslâm yazarı patriotizm mefhumuna yabancıdır der. Elbette ki; haklı, zira Paşa'nın asıl metinde kullandığı kelime hamiyettir. Hamiyet'i avrupalıya anlatmak için ister istemez patriotizm kelimesini kullanmıştır.

Sayın Fevziye Abdullah Tansel'in iddiası ise, büsbütün tuhaf: Hayreddin Paşa'nın hal tercümesine âid eserlerde böyle bir kitabından bahsedilmezmiş. Oysa Kamus-ul Alâm'dan Son Sadrazamlara kadar Paşa'nın terceme-i halini ihtiva eden her kitapta -yanlış da olsa- Akvem-ül-Mesâlik'den söz edilmektedir.

BİR ÜTOPYA, YAHUT AVRUPA'DAN NELER ALMALIYIZ

Tunus'un düşünce tarihinde iki büyük isim var. Biri XIV. Asırda yaşamış cihangir ve cihanşümul bir zekâ, İslâm irfanının son muhteşem fecri. Öteki, bir inkıraz çağının temsilcisi, muzdarip ve mağlûp. İkisinin de meşhur olan «Mukaddime»leri. İbn Haldun bir fetih, Hayreddin bir teslimiyet. Benzeyen tarafları ciddiyet ve samimiyetleri. Avrupa Akvem-ül Mesâlik'i yüzyıldan beri tanıyor. Biz bir devrin bütün bocalayışlarını bütün arayışlarını dile getiren o -vesika- kitaptan hâlâ habersiziz. Amerikalı bir yazarın: «Hem siyâset tarihçileri, hem de siyâset felsefesi üzerinde uğraşanlar için ideal bir terkiptir; tecrübe, düşünce ve vaitle örülü bir terkip» olarak vasıflandırdığı bu siyâsî eserin arapçası Tunus'ta 1867'de yayınlanmıştır. Hayreddin bu kitabı kaleme aldığı zaman faal siyasi hayattan çekilmişti. Geçici bir küsuftu bu. Paşa tekrar politikaya döneceğini biliyordu. Henüz gençti, 40-45 yaşlarında kadardı. Eseri üç kısma ayırmıştı Hayreddin. Mukaddime, I. Kitap (342 sahife tutan Avrupa Hükümetleri Mukayesesi), II. Kitap (14 sahife, Dünyanın Coğrafi Taksimatı, sonrada Hicrî ve Milâdî takvimlerin karşılaştırılması, bu kısım esere ilâve mahiyetindedir. İlk baskıda 50 sahifelik bir ek var, bir nevi takriz). Yazar Mukaddime de, Avrupa'dan alınacak müesseselerin topyekûn müdafaasını yapar. Mukaddime kitabın özüdür. Hem doğuya hem batıya seslenen bir müdafaanâme. Nitekim Paşa, eserin aslı yayımlandıktan bir yıl sonra Mukaddimeyi fransızcaya çevirtir. 1878'de ise Mukaddime -Abdurrahman Süreyya'nın himmetiyle- Türkçeye kazandırılır. Bu siyâsî vesikanın mükemmel bir ingilizce tercümesini Leon Carl Brown'a borçluyuz (1967).

Dikkatlerin Mukaddime üzerinde toplanması bir bakıma esef vericidir. Filhakika Paşa'nın Avrupa Devletleri hakkındaki mütaleaları da -bilhassa bizim için- bir hayli mühimdir. Paşa daha çok hangi ülkeler üzerinde durmaktadır? Müesseseleri anlatırken hangi kelimelere başvurmaktadır? gibi sualler bir devrin düşüncesine aydınlık getirecek cevaplar tazammun etmez mi?

Mukaddimenin Fransızca tercümesi de dilimizin tarihi bakımından ihmal edilmemesi gereken bir vesika. Evet, Paşanın başlıca gâye muhafazakâr doğu aydınlarını batıdan alınacak müesseselerin lüzumuna inandırmaktır ama, eseri Fransızca'ya çevirirken davasını avrupa efkâr-ı umûmiyesine de tanıtmak ister.

(Devamı var)

Sebil

İNCELEME

İBRET AYNASINDA ÇEHRELER

M.Ertuğrul Düzdağ

Dönmelerin Ağzından Dönmelik

— 4 —

MEZARLIK AYIRMAK

«Yetmiş seksen yaşında bulunanlar üzerinde yalnız Karakaş Rüşdü Bey'in mensup olduğu zümrenin yaşlıca efrâdı arasında teâvüne müstenid husûsi teşkilât vardır ve husûsi bir mezarlık bulundurmak itiyâdı bâki kalmıştır. Kimsenin yakından tanıdığı ve ihtiyacını takdir ettiği bir adama maddeten muâvenet etmesine muhâlefet edilemez. Fakat teâvün teşkilâtında bile eski zümre hududunun yok addedilmesi, muhtâcine yardım etmek isteyenlerin bu muhtaçları umûmi Türk ve müslüman muhiti içinde aramaları, mâzinin kat'i bir surette tasfiye edilmesi nokta-i nazarından lâzımdır.

«Mezarlık hususundaki âdet de gülünçtür. Bir aile, ölülerine iyi bir mezar yapmak isterse, bunu herhangi bir mezarlığın bir köşesinde vücuda getirebilir. Eski zümre teşkilâtına göre husûsi bir mezarlık idâme etmek, ayrılığı pek mânâsız surette idâme etmek demektir. Eski hurâfât o kadar gülünçtür ki, bunun en küçük izini bile silmek bu-ısunda her aklı başında adamda âdeta taassup hisleri mevcut olmalıdır.

CEMAAT TEŞKİLATI

«Selânik'te nesillerce yaşayan üç kabilenin hayatı, hurâfâta müstenid bir tarikat sıfatıyla, bir hafi cemiyet sıfatıyla gülünçtür. Dâhili izdivaç usûlü sıhhat itibariyle çok muzırdır. Fakat inkıraz eden üç kabilenin geçirdiği içtimâi imtihanda bir tek nokta vardır ki, memleketin umûmi hayatı için nazar-ı dikkat alınmaya lâyıktır. O da küçük mikyasta cemiyet teşkilâtının husûle getirdiği içtimâi faidelerdir. Asırlarca müddet zarfında Selânik'teki üç kabile arasında pek mahdut bir nisbette câni, serseri, sefil yetişmiştir. Bu kadar düşkün bir nisbete pek az insan kitlesi arasında tesadüf edilebilir. Buna sebep birbirlerini göz önünde tutanlar arasındaki teâvün ve içtimâi kontroldur. Zaten bugün içtimâi hareketlerin başlıca hedefi de bu nevi kontrolu vücuda getirmektir. Bilhassa İstanbul gibi büyük şehirlerde asri bir şekil ve ruhta cemaat teşkilâtı yapılacak olursa memleketin içtimâi hayatına pek hayırlı bir salâh unsuru girmiş olur.»

İTTİHATÇILAR VE DÖNMELER

İttihat ve Terakki Cemiyeti mensuplarından ileri gelen bazılarının Selânik'te Dönmelerle sıkı temaslar kurdukları ve Mason localarında toplantılar yaptıkları mâlûmdur.

Yahudiler, Dönmeler, Masonlar ve Osmanlı toprakları üzerinde çeşitli hesapları bulunan daha başkaları, genç ve idealist tahsillileri kendi arzularına göre şartlandırmış ve -bilerek bilmeyerek- kendilerine hizmet ettirmişlerdir.

Çok geniş ve dikkatli bir tetkike muhtaç olan bu hususa iki ittihatçının ve bir yabancının kalemlerinden örnekler vererek bahsimizi bitireceğiz.

MİHRAB MECMUASINDAN

Geçen sayılarımızda, Dönmelerden Karakaşzâde Rüşdü Bey'in TBMM'ne verdiği bir dilekçeyi ve bunun üzerine basında çıkan yazıları neşr etmiştik. Karakaşzâde, dilekçesinde: Dönmelerin Türk ve Müslüman sayılamıyacağını bildirerek, 1924'te Selânik'ten İstanbul'a göç etmekte olan Dönmeleri, Türkiye'nin kabul etmemesi icap ettiğini, söylüyordu.

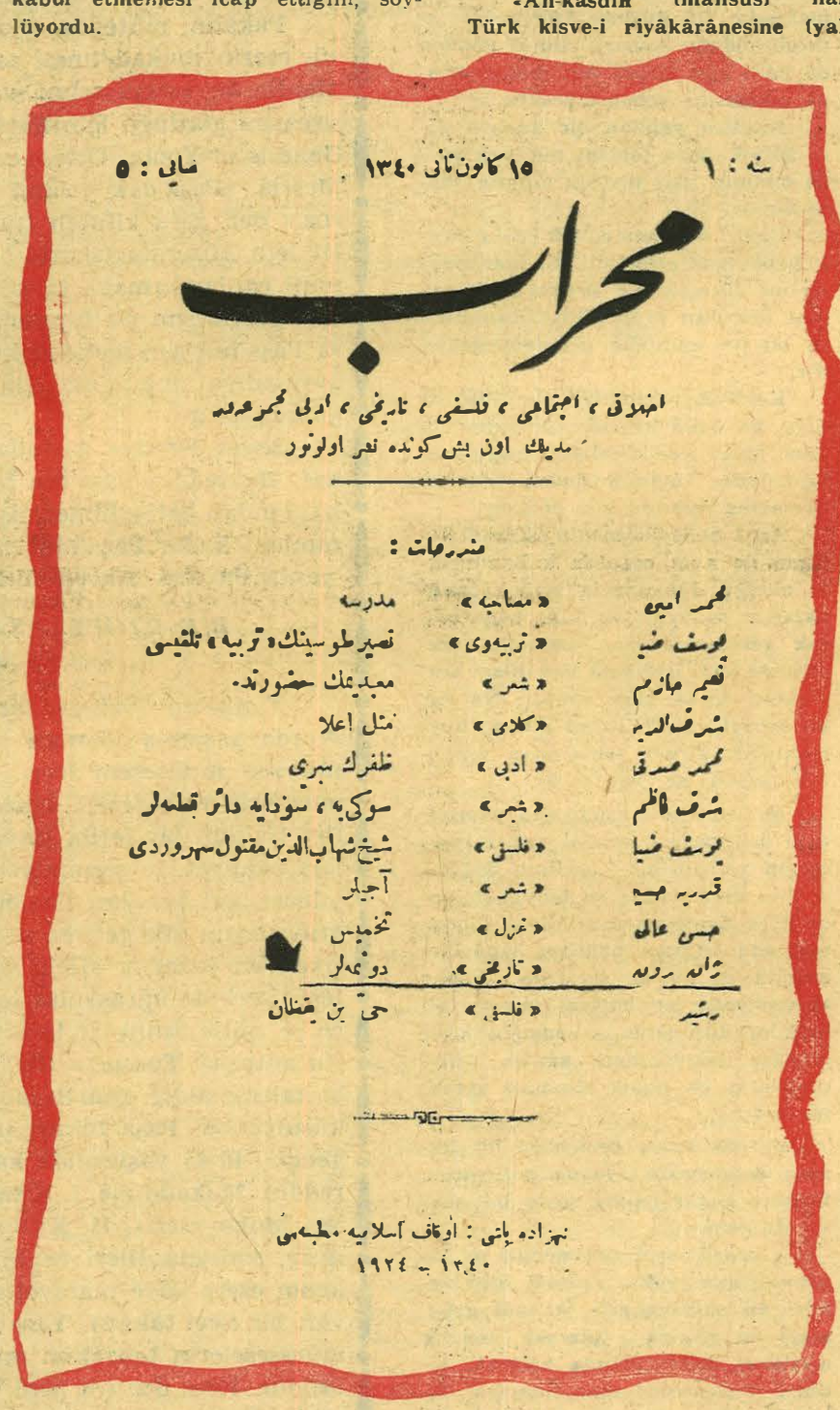

سنه : ١ — ١٥ كانون ثانى ١٣٤٠ — صايى : ٥

محراب

امهوق ، اجتماعى ، فلسفى ، تاريخى ، ادبى مجموعه

مديك اون بش كونده نشر اولونور

مندرجات :

محمد امين	« مصاحبه »	مدرسه
يوسف ضيا	« تربيه‌وى »	تصير طوسينك « تربيه » تلقيسى
فهيم حازم	« شعر »	معبدينك حضورنده.
شرف الدين	« كلامى »	مثل اعلا
محمد صدقى	« ادبى »	ظفرك سبرى
شرف فاظم	« شعر »	سوكى به ، سوداية دائر قطعه‌لر
يوسف ضيا	« فلسفى »	شيخ شهاب الدين مقتول سهروردى
قدرية هيبه	« شعر »	آجيلر
حسن عالى	« غزل »	تخميس
ذاكر رشده	« تاريخى »	دونمه‌لر
رشيد	« فلسفى »	حى بن يقظان

نهزاده باغى : اوقاف اسلاميه مطبعه‌سى

١٣٤٠ - ١٩٢٤

Mihrap Mecmuası'nın bahsi geçen sayısının mündericat sayfasında Joan Brunhos'un yazısı görülüyor.

Basındaki münâkaşalara 15 Kânunusâni 1340 (1924) tarihli 5. sayısında «Mihrab» mecmuası da karıştı.

Mecmua bu sayısının 150-154. sayfalarında «Dönmeler» başlıklı bir yazı neşr etmişti. Yazı Jean Brunhes ile Camille Vallaux adlı iki Fransız muharririn «Tarihin Coğrafyası» adlı eserlerinden tercüme edilerek alınmıştı.

Yazının son satırları şöyledir:

MEŞRUTİYET İNKILÂBI KİMİNDİR?

«... Kapancılar Selânik şehrinin akvâm ve ensâl-i beşerriyesi içinde en zekileridirler. İttihat Komitesine büyük mikyasta intisap etmişlerdir. Hülâsa-i kelâm olarak: Genç Türk inkılâbının kısm-ı azimini (büyük kısmını, çoğunu) idare eylemişlerdir. Bu inkılap esas itibariyle Dönmeler yâni hâricen İslâmiyete iltihak etmiş (katılmış) fakat hakikatte İslâmiyetle mücadele eden ve İslâmlâ münâsebetleri ancak ef'âl-i zâhiriyeye (gösterişe) inhisar eden Yahudiler tarafından yapılmıştır.

«An-kasdin (mahsus) hakiki Türk kisve-i riyâkârânesine (yalancı kılığına) bürünmüş olan ve aslen Yahudi olup Türklük iddiasında bulunan bu kimselerin Türklerin bugünkü mukadderatlarının vücuda gelmesinde büyük mikyasta dahl ü tesiri olmuştur.»

İTTİHATÇILAR VE İPEKÇİLER

İkinci notu «Gâlip Paşa'nın Hatıraları»nda buluyoruz. 31 Martta «Dersaadet Jandarma Polis Müfettiş-i Umûmisi» bulunan Miralay Galip Bey'in hatıralarından bir kısmı Hayat Tarih Mecmuası'nın 1966 yılı 6-8 sayılarında neşr olunmuştur.

31 Mart hareketi başlamıştır. İttihatçı Miralay Galip de isyancılardan korkuyor ve evine kapanıyor. Dördüncü gün evinden çıkınca gittiği yer doğruca Selânikli ipekçilerin mağazasıdır:

«Nisanın dördüncü Cumartesi gününe kadar bir tarafa çıkmadım. Hiç bir kimseden de esas hakkında bir haber alamıyordum. Şu dört gün zarfında geçirdiğim hayat pek kederli idi. Gazeteler büsbütün can sıkıyordu.

«Nisanın üçüncü günü Selânik'ten bâzı taburların hareket eylediği haberleri yazıldı. Fakat bu haberin doğruluk derecesi bilinemiyordu (...) Nisanın dördüncü günü evden çıktım. İstanbul cihetine geçtim. Selânikli İpekçiler'in bonmarşesine ve Mehpâre mağazalarına uğradım. O sırad kıvırcık sakallı bir herif tarafından takip edilmekte olduğumu hissettim. Zaten bu mağazalar tarassut altına alınmışlardı...»

DÖNMELER ARASINDA BİR İTTİHATCI

İttihat ve Terakki Cemiyeti mensuplarından Leskovikli Mehmed Rauf, komite çalışmaları sırasında yakalanmış ve 1311 (1895) de Selânik'e sürülmüştür. Tabii genç bir İttihatçıyı Selânik gibi bir yere göndermeye «sürülmek» denebilirse. Fakat kendisi bunu «sürgün» kabul ederek «kahraman» olmaktadır.

Leskovikli Selânik'te. Dönmeler'den büyük yardım görmüş ve aralarında yaşamıştı.

1327 (1911) yılında «mücâhede-i hürriyet hatıralarını» yayınlarken de bu yakın dostlarına birkaç sayfa ayırarak, onları meth etmiş ve ithamlara karşı müdafaa etmiştir.

Kitabın adı: «İttihat ve Terakki Cemiyeti ne idi?». Yazarı: Mülkiye kaymakamlarından Leskovikli Mehmed Rauf... Kitap 112 sayfadır.

Kitabın 79. sayfasında Dönmeler bahsi başlamaktadır:

DÖNMELERİN HÜRRİYETÇİLİĞİ

Garibi şu ki ekseriya ticâretle melûf olmalarından (uğraşmalarından) dolayı bir dereceye kadar tamahkârlıkla itham olunan ve daire-i mevcudiyetleri şehr-i mezkûre münhasır olan «Dönme»ler diğer İslâm kardeşlerinden ziyade mücâdele-i hürriyette ileriye varırlardı.

... Âtide (ileride) zikr olunacağı gibi Selânik'te bulunduğum müddetçe icrâ ettiğimiz mücâhedât esnâsında «Dönme»ler oldukça yararlıklar, fedakrlıklar gösterdiler. Bu fırkanın meyl-i ticaret ve servetleriyle bir tezad teşkil edecek surette mevcut olan hürriyetperverlikleri bir zaman bâzı ihvân-i Cemiyet'i şüpheye düşürüyordu. Zâten Selânik ahâli-i İslâmiyesinin cehele (câhiller) kısmı kendilerinin en sâdık ihvân-ı dini (din kardeşleri) olan «Dönme»ler hakkında öteden beri söylenip gelen bâzı efkâr-ı bâtılaya binâen (yanlış düşüncelere dayanarak) pek de hüsn-ü zan beslememektedirler.

(Devamı var)

Millî Gazete OKUYUNUZ!

BİLDERBERG GROUP'UN İç yüzü

Yesevîzâde

— 9 —

İHSAN SABRİ ÇAĞLAYANGİL: Hâriciye Vekili, libero kapitalist, «Avrupacı»; bir zamânlar Avrupa'nın siyâsî birlik peşinde koşduğunu inkâr etmişti.

İhsan DOĞRAMACI: Hâcettepe Üniversitesi Rektörü.

Bülend ECEVİT: Türkiye Sozilerinin önderi, Kissinger'in himâyesindeki adam. (Ecevit'in fikriyâtça bünyesini Kıbrıs'a müteallik eserimizde tahlil ettik.) Bilmünâsebe, sosyâl-demokrat CHP'nin Müşterek Pazar'a mütedâir görüşünü tasrîh edelim. «CHP 1973 Seçim Beyannâmesi»nde şunlar kaydedilmiş: «CHP, AET ile ilişkilerin sürdürülmesinden yanadır; Türkiye'nin AET'ye tam üye olarak katılmasını ekonomik ve siyasal açıdan yararlı görür. Ancak, bütünleşme hareketi içinde her iki tarafın da birbirine yük olması sakıncalıdır.»

Turhan FEYZİOĞLU: Radikâl - kemalist, CGP Umûmî Reisi, Başvekil Yardımcısı, Garbcı.

Oğuz GÖKMEN: Hâriciye Vekâleti İktisâd Dâiresi Reisi.

Hasan Esad IŞIK: Sâbık Hâriciye Vekili, CHP'li.

Kâmran İNAN: Bitlis senatörü, AP Hâricî Siyâset Mütehassısı, Avrupa İktisâdî Câmiâsı Dâimî Âzâsı, koyu «Avrupacı», CFR'le alâkası vardır. (Kıbrıs'la alkalı kitabımızda temâs ettik.)

Gülten KAZGAN: Amerikan Kız Koleji ve İstanbul Üniversitesi İktisâd Fakültesi Mezunu. 1957-59 senelerinde ABD Şikâgo Üniversitesinde doçentlik müddeâsını bazırlıyarak 1960'da Doçent olmuştur. 1961-62 yıllarında Roma'da SVİMEZ ve Pâris'de İSEA'da çalışdı. Hâlen İ.Ü. İktisâd Fakültesi'nde Profesör. «Ortak Pazar ve Türkiye» adlı gayet alâka çekici bir kitâbı vardır. Kazgan Hanım, bu kitâbında, Müşterek Pazar'a karşı tenkidi tavır içindedir. Müşterek Pazar'la mevcûd münâsebetlerimizin Türkiye iktisâdını tahrib ettiğini açıkça gösterebilmişdir. Ne var ki; onun perde-arkası vechesini hiç kurcalamamış. Üstelik, Kazgan Hanım, Müşterek Pazar karşısında kat'i bir hükme vararak müsbet bir teklifte de bulunmuyor. Sovyet peyk sisteminin teşekkülü COMECON'dan sitâyişle bahsedip Müşterek Pazar hakkında

«Burjuva zihniyetinin temel öğesi, bizim gibi Doğuluların henüz pek anlıyamadığı korkunç bencilliğidir: AET, Dünyâ gücü olmak peşindedir, az gelişmiş ülkeleri kalkındırmak değil. Az gelişmiş ülkeleri etrâfında toplamasının nedeni, s dece, Dünya gücü olmak için bunları bir basamak diye kullanmaktan ibâretdir.» ve «Bu topluluk, Dünyâ sanâyi devleriyle Dünyâ pazarlarında rekabet etmek amcıyle kurulmuştur; az gelişmiş ülkelere yardım teşkilâtı değildir. Fakat, bu rekabet için gerekli iç-pazar büyüklüğüne erişebilmesi gerekir, serbest dış ticâret ve faktör hareketlerini gerçekleştirebileceği geniş ve kendisinin ayrıcalıkla yararlanabileceği bir pazara ihtiyâcı vardır. Türkiye'nin AET için yeri, bu pazarın bir bölümünü oluşturmasındandır.» şeklinde kanaatini beyân eden Kazgan Hanım, buna rağmen, gerçekçi ve objektif olunması fikrindedir: «Kanımızca, Türkiye'nin AET ile ilişkilerinin değerlendirilmesine çok gerçekçi olarak yapmak gerekir. Kişisel düzeyde olmasını istediğimiz değil, ancak olabilicek olanın, yâni toplumsal kanûnların tartışılması anlamlıdır.» ve Kazgan Hanımın gerçekciliği şöyle tezâhür ediyor:

«Yürürlükdeki Dünyâ siyâsî dengesi, iç toplumsal ve ekonomik koşulları çerçevesinde, Türkiye, Dünyâ sanâyi devletleri içinden ikisi arasında seçim yapmak durumundadır (zorundadır, der gibi.) : Bunlardan biri ABD, diğeri AET'dir. ABD ile ilişkiler İkinci Dünyâ Harbinden sonra başlamış, askerî, siyâsî, ekonomik, hattâ kültürel düzeyde gittikçe yoğunlaşmış ve 1960'ların ortasında bir «zirve»ye eriştikten sonra, aşağı doğru inişe geçmiştir. ABD gibi Dünyânın en güçlü sanâyi devi ile bu tür yoğun ilişkilerin, ABD'nin Türkiye üzerinde «Monopol» kurması anlamına geleceğini, her toplumsal gerçekçi kolayca değerlendirebilir. Türkiye'nin AET ile kurduğu ilişki,bir bakıma, bu «monopol»ün kırılıp yerini bir «düopol»ün alması anlamına gelmişdir. Diğer bir deyişle, Türkiye, çok güçlü bir Dünyâ devletine her bakımdan tek taraflı bağlılık yerine, iki Dünyâ devi ile bu bağlılığı paylaşmayı yeğ bulmuşdur.»

Kazgan Hanım'ın görüşünü iyi anlıyabildik mi, pek bilemiyoruz. Aksi hâlde, bizi tenvir etmesini kendisinden istirham ederiz.

Halil TUNÇ: Senatör, Türk-İş Umûmî Reisi.

Memduh YAŞA: İstanbul Üniversitesi Profesörü.

Selçuk Yaşar: İri sermâyedâr, Yaşar Holding İdâre Hey'eti Âzâsı.

4 — NETİCE

Gayet mahdûd imkânlar, zor şartlar içinde toplayabildiğim buncağız mâlûmât dahi, dikkatli bir müs hid nazarıyle tedkik ve tahlil edildiği, üzerinde düşünüldüğü takdirde, Bilderberg Group'un hakiki mâhiyetini âyan-beyân gözler önüne seriyor. Daha geniş imkânlarla yürütülecek araştırmalar, bu cem'iyet hakkında daha teferrûâtlı bilgi edinmemize yardım edecektir. Mâmâfih, bunun şu ânda lüzûmlu ve kâfi mütâlaya istinâden kurduğumuz nazariyeyi, ana hatları muvâcehesinde, tâdil edileceğini sanmıyoruz.

Bu nazariyeyi şöyle ifâde edebiliriz:

Bilderberg Group, Yahûdî Cihân H kimiyetini tesis çalışan mümâsili mondiyalis beynelakvam gizli cemiyetlerden biridir. Bütün iştirakçiler, şu veyâ bu şekilde Yahûdî teveccühünü kazanmış, memleketleri veyâ Dünyâ çapında itibârlı şahsiyetlerdir. Mücerred olarak, iştirâkçilerden, gaflet içinde olması muhtemel kimseler tasavvur edilebilse dahi, bunların da son tahlilde Yahûdî âmâline hizmet ettikleri muhakkaktır.

Aslında, böyle bir cem'iyetin varlığının TC kanûnlarına mugâyir olması gerekir. Bu mevzûda hukukçular ne düşünür, bilemiyoruz. Lâkin emin olduğumuz husûs, Büyük Türk Kavminin menfaatlerinin Yahûdî menfaatleriyle asla bağdaşmadığıdır. Herkes yerini kat'iyetle seçmek zorundadır. MİLLİCİ CEPHE mi, yoksa YAHÛDİCİ CEPHE mi?»

Biz, yerimizi, Milletimizin sinesinde olarak seçtik; mevzilerimize geçtik. Aksini intihâb edenler de, tercihlerinin neticelerine katlanmak mecbûriyetindedirler!

SON

TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

KIRILACAK

Bir gün gelecek ...

Tarihimizin üstüne bir baykuş gibi tüneyen sahte kahramanların tünedikleri dallar, bir bir kırılacak!...

Beyinlerimize takılmış masonik çengeller, sosyalist ve komünist tırnaklar bir bir kırılacak!...

Müslüman - Türk'ün eşi görülmemiş müsâmahasını, kendilerine hayat hakkı veren milletimize hıyânetle ödeyen Fener Rum Patrikliği'nin sultası, Yahudi, Ermeni, Rum sömürücülerinin debdebeleri bir bir kırılacak!...

Fetih armağanı Ayasofya'nın zincirli kapıları, ezanlarla, tekbirlerle, secdelerle kırılacak!...

«Muasır Batı Medeniyetine erişmek» safsataları, Anadolu'da, mekânsız bir fikir ve aksiyon güneşinden alnına ışıklar vurmuş bir neslin eliyle kırılacak!...

İstiklâl Mücadelemizin mübârek şehid kanları kurumadan, haysiyetli bir zaferi, bir hezimet vesikası ile lekeleyen Lozan'ın yıllardan beri taassupla müdafaa edilen hükümleri, daha şahsiyetli, daha geçerli, daha cesur bir hamle ile mutlaka kırılacak!...

Hristiyan - Batı rûhu ile beyinleri kanser olmuş bir zümrenin, siyasî, iktisâdî, kültürel tahakkümlerinin kırılmaz sanılan çemberi kırılacak!...

İslâm'daki misilsiz hamle gücünden habersiz müslümanın rûhuna çöken miskinlik illeti, Kur'an âyetleri ile, hadis ışıkları ile, dört mezheb imamlarının içtihadları, âlimlerin, velilerin irfan reçeteleri ile kırılacak!...

Biz, rûhumuzda yaşattığımız muazzez İslâm dâvâsını, eşya ve hâdiselere nakşettikçe, Şeytan'ın gücü kırılacak!...

Millî Ahlâk'ımızı Kur'an pınarının şifalı suyu ile doldurdukça Hristiyan - Yahudi emelleri, ümidleri kırılacak.

Yıllardan beri sinema, tiyatro, gazete ve mecmualarla âdeta beyni yıkanan, müstehcen neşriyat ile ulvî hedeflerden saptırılmak istenen Türk Gençliği, tarihi ve ecdadından aldığı mânevî işaretle, bu kör gidişe «Dur» diyebildiği gün, küfrün putları, küfrün karanlık projeleri bir bir kırılacak...

İnanç yağmuru'nun rahmeti ile, inkâr toprağının sertliği kırılacak...

İlim nimetinin ışıkları ile, cehlin küflü karanlığı kırılacak.

O zaman «Hak» bütün ağırlığı ile aramıza inecek. «Bâtıl»ın aldatıcı oyunları kırılacak!...

AKINCILAR

(Baştarafı 16. Sahifede)

Nice zamandan beri inat ve ısrarla yürütülen sakat bir maârif sisteminin kurbanı olan bu tâlihsiz ve zavallı insanlar, her biri gizli bir düşmanın emrinde hareket ederek, vatanın huzur ve sükûnunu, hâriçten sevkedilecek ordularla dahi ihlâl edilemiyecek derecede bozmuşlardır. Milleti ve onu idare edenleri bıktırıp usandırarak «Bir kere komünizmi denemek» mantık ve arzusuna getirinceye kadar yıpratmak, gayesini güden anarşistlerin karşısına onların mutlak bir bir zıddı kâmili halinde dikilmenin lüzum ve ehemmiyeti âşikârdır. Bunu sırf bir antitez halinde gerçekleştirmeye çalışan birtakım kısır görüşlü grupların faaliyetlerinin ise, anarşiyi tahrik ve hatta çok kere de teşvikten öteye bir netice elde etmeye yaramadığı meydandadır.

Teşkilâtımız ise, komünizm de dahil olmak üzere, bütün bâtılların karşısına, milletimizin muâkıbi bulunduğu tek ve hakiki tezi koymaktadır. O tez, İslâm'dır... Yalnız bu dünyanın değil, ik cihânın saadatini birden temine medar olan İslâm!.. işte derneğimiz, AKINCILAR DERNEĞİ milletimizin bekası davasında en sağlam metodu kavradığı ve bunu «tek yol İslâm» adına tatbike koyduğu içindir ki; kısa bir zamanda görülmemiş bir tasvip ve alâkaya mazhar olmuştur. Edirne'den Kars'a kadar bütün sath-ı vatanda her gün yeni bir şûbe açan AKINCILAR ecdâdın rûhunu şâd edecek yeni hamlelerin eşiğindedir.

Gerçekten her açılışla biraz daha kalabalıklasan saflarımız, zafer iştiyakıyle coşup dalgalanmakta ve başlayacak AKININ heyecanı ile kabarmaktadır. Evet... AKIN var, AKIN!!! Küfrün zevâli yakın!.. Kaç bin yıllık ocaktır, küfür yıkılacaktır! küfür yıkılacaktır!..

Bu kat'i ve nihâi zaferin müstakbel kahramanları olan AKINCI kardeslerim.

Şu mübârek beldenin şanlı Fâtih'inin hâtırasını yeniden yâd etmeğe sadece birkaç gün kalmış bulunan bu ulvi gecede müstakbel zaferinizi tebşir ve tebrik ederim. Yolunuz alnınız gibi açık olsun, AKINCI kardeslerim!

SEBİL : 22/7

Sebil

AKTÜALİTE

DÜNYA ORTODOKSLARI İSTANBUL'DA TOPLANACAK

İstanbul Fener Patriği Meliton, önümüzdeki Eylül ayında, Dünya'daki bütün Ortodoks Kiliselerinin katılacağı büyük bir sinod toplantısı hazırlamaktadır. Patrik Meliton, bundan onbir yüzyıl öncesine uzanan âlemşumul kiliseler sinodlarını devam ettirmek üzere, bu toplantının «en kısa zamanda» yapılacağını söylemiştir. Fener Patriği, bu toplantının hazırlıklarını Yunan kilise temsilcileriyle görüşmek üzere önceki gün bir heyetin başında Atina'ya gitmiştir.

Patrik Meliton, Atinada verdiği beyânatta âlemşumul Ortodoks Sinodunun hazırlıkları için şimdiye kadar İskenderiye, Antakya, Kudüs, Sovyetler Birliği, Yugoslavya, Romanya, Bulgaristan, Polonya ve Çekoslavakya'ya gittiğini, Atina'dan sonra da Finlandiya'ya gideceğini belirtmiştir.

Patrik Meliton, adı geçen ülkelerdeki temasları mevzuunda demiştir ki:

«Bu ü[illegible]rdeki ortodoks kiliseleri başkanlarıyla temaslarım çok müspet geçti. Bu görüşmelerimde ortodoksluğun birliğini tespit ettik ve bir Panortodoks Sinodunun gerçekleşmesini herkesin istediğini gördük.»

İslâm Konferansı'nda Dünya siyâsetine ağırlığımızı koymamız karşısında «Lâikliğe balta vuruldu» diyenleri, merak ediyoruz, bakalım şimdi ne diyecekler.

MSP, TEKLİFİ, REKLÂM GİDERLERİYLE FÂİZLERİN MASRAFA KATILMAMASINI İSTİYOR

İşverenlerin yurt içi ve dışı gezi masraflarını da tahdid edici hükümler getiren kanun teklifi yakında Meclis'e verilecek.

MSP Ortak Grubu'nun toplantısında, fâiz ve reklâm giderlerinin maliyetlere katılmayarak, bunların işverenin kârından karşılanmasını sağlayacak bir kanun teklifinin hazırlanması kabul edilmiştir.

Teklif, ayrıca işverenlerin yurt içi ve yurt dışı seyahatlerini sınırlandırmakta, istihsalin arttırılmasına mütevecciih olmayan gezi masrafları maliyete katılmamaktadır. Teklif, yakında Meclis'e verilecektir.

Bakalım «Sömürü düzenini yıkacağız» diye avaz avaz bağıran melon şapkalılar bu teklif karşısında hep «şerre evet» diyen parmaklarını «hayra evet» diye kaldıracaklar mı!

AYASOFYA MEVZUUNDA YENİ GELİŞMELER

Devlet Bakanı HASAN AKSAY Ayasofya'nın yeniden câmi-i şerif hâline getirilmesi için Hey'et-i Vekile'ye müracaatta bulunmuştur. Bu mevzuda yıllardır temâdi eden resmi inadın karşısına çıkmış olmasından dolayı HASAN AKSAY kardeşimizi candan tebrik eder neticenin bütün müslümanların arzuları istikametinde tahakkukunu temenni eyleriz.

Hasan Aksay Bey'in Hey'et-i Vekile'ye yaptığı müracaat Ayasofya ile birlikte aşağıda isimleri yazılı ve câmilikten çıkarılmış bulunan şu mâbedlere de şâmildir:

1. Trabzon'da Ayasofya mahallesindeki «Küçük Ayasofya Câmii Şerifi. (Fâtih Hazretleri tarafından câmi hâline getirilmiş bulunan bu mâbed de hâlen müze olarak kullanılmaktdır.)

2. İstanbul'da Sultan Murad-ı Sâlih vakfından Fethiye Câmii Şerifi. (Bu da el'an müze olarak kullanılmaktadır.)

3. İstanbul'da Atikalipaşa mahallesinde kâin Atikali Paşa vakfından Kariye Câmii Şerifi. (Halen müze olarak kullanılmaktadır.)

4. İstanbul'da Eminönü'nde Kâin Mesihpaşa vakfından Mesih Paşa Câmii veya Bodrum Câmii nâmıyla mâruf Câmii Şerif.)

Devlet Vekili Hasan Aksay Bey'in bunların vakıf gâyelerine uygun olarak kullanılmaları ve ibâdete açılmaları için Hey'et-i Vekilece kararnâme tanzimi talebiyle yaptığı müracaat şu esbâb-ı mûcibeye dayandırılmaktadır:

«.....

Ayasofya'nın Vakfedeni olan Fatih Sultan Mehmet'in Vakıflar Genel Müdürlüğündeki 613 Nolu Vakfiye defterinin 27-50. sahifelerinde 875 tarihli Vakfiyesinde, Ayasofya'yı (diğer altı Cami ile beraber) Allah rızası için insanlara bütün namazlarını kılmak üzere tahsis ve vakfettiği, bu şartların tebdil ve tağyir edilmemesini istediği, kayıtlıdır.

Ayasofya câmii şerifinin ibâdete açılması için Hey'eti Vekileye müracaat eden Devlet Vekili HASAN AKSAY

Medeni Kanunun 79. maddesi ile bu maddelere dayanılarak çıkarılan tüzüğün 25 ve 26. maddelerinde de bir vakfın gâyesinin değiştirilmeyeceği ifâde edilmektedir.

Ayrıca, gayr-i menkul kiraları hakkındaki 6570 Sayılı Kanunun 1. maddesinin ikinci fıkrasında: «Mâbetler kiraya verilemez ve ibadethane haricinde hiçbir iş için kullanılamaz» âmir hükmü bulunmaktadır.

Ayasofya, Vakfnâmesindeki şartlara, medenî kanuna, mer'î vakıflar kanununa, gayr-ı menkul kiralar hakkındaki kanuna aykırı bir şekilde sadece paralı ziyâretlere açık müze olarak kullanılmaktadır.

24.11.1934 tarihli Bakanlar Kurulu Kararının üzerinden 42 sene geçmis bulunmaktadır. Bu karara mesnet teşkil eden Maarif Aekâleti'nin Başvekâletten muhavel 4.11.1934 tarihli gerekçe maddelerinin bugün için geçerliği kalmamıştır. Bilâkis tam zıttından bir gerekçe var olmaya başlamıştır. O gerekçe de:

«Eşsiz bir Mimarlık ve San'at âbidesi olan Ayasofya'nın müzeye çevrilmesi bütün şark âlemini sevindirecek ve beşeriyete yeni bir ilim müessesesi kazandıracaktır. Esasen bu abideye Bizans ve Türk sanat eseri olarak bakmak daha doğrudur» denmektedir ki: Ayasofya'nın san'at değerini koruyarak boş bırakılacağına yeniden Camiye çevrilmesi ve beş asırlık manasıyla doldurulması Milletimizi, şark âlemini ve bütün insanlığı daha fazla sevindirecektir.

c) Ayasofya, yeniden cami olduğu takdirde dahi, diğer san'at şâheseri Câmilerimizde olduğu gibi, müze vasfını kaybetmiyecek yerli ve yabancı turistlerin ziyaretleri daha fazla ve daha kolay olacaktır.

d) Hükûmet Protokol ve Programımızda: «Ecdad yadigârı Vakıf eserlerin, vakfın şartnâmesi ve kanûni esaslar dışında kullanılmasına müsaâde edilmeyecek» seklinde ifadesini bulan taahhüd Ayasofya'nın yeniden Câmi olarak açılmasını gerektirmektedir.

24.11.1934 Tarih ve 2/1589 Sayılı Kararnâme ile müze hâline getirilmiş olan Ayasofya Camiinin yeniden Câmi olarak ibâdete açılabilmesi için kararname çıkarılmasına müsaadelerinizi arz ederim.»

ÖLÜMÜN OKKASI KAÇA?

Gayri müslimlerin düğün ve cenâzelerini düzenleyen Gedikpaşalı Horozyan açıkladı:

«CENAZE TÖRENİ DÜĞÜNDEN KÂRLI»

İstanbul'daki gayri müslimlerin cenâze işlerini ve düğünlerini düzenleyen «Gedikpaşalı Horozyan» (Antranik Horozyan), «Haftada bir gün düğün yapıldığı için cenâze bize daha çok kâr sağlıyor» dedi.

Horozyan devamla:

«16 yıldır düğün ve cenâze işlerini organize etmekteyim. Düğünler haftada bir gün yani pazar günleri yapılmaktadır. Yalnız pazar günleri yapılan düğünlerden çok az kârımız olmaktadır. Diğer işimiz olan cenâze törenleri ise oldukça çok. Hemen hemen her gün bir veya daha fazla cenâze kaldırmaktayız. Haftada bir gün yapılan düğünleri iki ile beşbin lira arasında bir fiyatla organize etmekteyiz.

Patrikhane tarafından tespit edilen cenâze törenleri ise sınıflara ayrılmıştır. İstiyenin cenâzesini sekiz yüz liralık bir törenle kaldırabiliriz. Ucuz cenâze törenlerinin yanı sıra çok pahalı cenâze töreni istiyenler de var. Bu fiyat beş bin de olur on binde olur veya daha fazla da olabilir yani keseye göre cenaze kaldırmaktayız!..

Onlardaki ve bizdeki hayranlarının ölüm korkusundan şaşkına dönmelerinin sebebini şimdi anlıyoruz...

KÖMÜNİST İŞÇİ SENDİKALARINA İTHAF OLUNUR!

FRANSIZLARLA ORTAK OLARAK KURDUKLARI SAAT FABRİKASINDA SOVYETLER SENDİKALAŞMA HAREKETLERİNİ ÖNLEDİ

Ayrıca Sovyetlerin ortak olduğu fabrikaya mal sevk eden Triton fabrikasındaki greve de karşı çıkan Sovyetler, grevin sona erdirilmesini istediler.

Sovyetler Birliği'nin, Fransız sermâyedarlarının katılmasıyle, Besançon'da kurduğu kol saati fabrikasında çalışan işçilerin sendikalaşmaları önlenmiştir. Sendikanın sokulmadığı bu fabrikada Sovyetler Birliği'nden gelen saat parçaları monte edilmektedir. Öte yandan, Fransa'da Triton Fabrikasında işçilerin uzun süren grevi yüzünden, Sovyetler'in fabrikaya mal sevkiyatı aksayınca, Sovyet yetkililerinin Fransız Sendikalar Birliği'ne başvurdukları ve grevin bitmesine istedikleri bildirilmektedir.

Sovyetler'in istekleri üzerine, grevin kısa zamanda bitirildiği bildirilmektedir.

KAHVEYE ZAM!...

Gazetelerde «kahveye zam» haberini okuyunca hemen atalarımızın meş'hur bir sözünü hatırladık.

«Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır!» Hatırlayınca da acı bir rahatsızlık duyduk taa yüreğimizde...

Bu câhiliye devrinde bir fincan kahvenin değil, hayasızlara «kuş sütü kuru üzüm» ikram etseniz, yiyip ağzını silmeden gırtlağınıza basıyorlar.

İşte dün.. işte bugün... Fakat bu iki devreyi hangi mevzuda mukayese edebilirsiniz ki..

Devrimbazlar ecdad ve mâzi düşmanlığından geri kalmazlar da bir türlü eski devir ile bu günü kıyasa yaklaşmazlar. Affedersiniz, yaparlar, yaparlar da Fâtih'i uçak fabrikası kurmadığı için kınarlar!

ALMANYA İNTİBALARIM

BAŞYAZARIMIZ KADİR MISIROĞLU'NUN 15 NİSAN 1 MAYIS TARİHLERİ ARASINDA ALMANYA'DA BULUNARAK MUHTELİF ŞEHİRLERDE ORADAKİ TÜRK İŞÇİLERİNE KONFERANSLAR VERDİĞİ MÂLUMDUR.

GELECEK SAYIMIZI İTİBÂREN BU SEYAHATİN İNTİBALARINI NEŞRE BAŞLIYORUZ.

CENNETMEKÂN GAZİ SULTAN MEHEMMED HAN HAZRETLERİNE NASİB OLAN VE O'NU CİHAN TARİHİNİN EN MANÂLI ÜNVANI (EBÜL'FETH VEL-MEGÂZİ) OLARAK YADETTİREN BİR PEYGAMBER MÜJDESİ.....ASLİ LİSANI VE ASLİ HURUFATI İLE...

Bundan beş sene önce Erzurum Üniversitesi bünyesinde kurulmuş bulunan İslâmi İlimler Fakültesi bu sene ilk mezunlarını verecektir. Bu münâsebetle 7 Mayıs Cuma günü bir «*mezunlar günü*» tertip edilmiştir. Fakülte hocaları ve talebelerin katıldığı toplantıda Üniversite Rektörü Prof. Tayib Okiç, Prof. Muhammed Hamidullah ve Doç. Dr. Yusuf Ziya Kavakçı yeni mezunlara bundan sonraki çalışmalarında başarılar dileyen konuşmalar yapmışlardır.

Talebeler adına konuşan Dernek Başkanı ise, senelerdir müzmin bir yara hâlinde devam eden dertleri dile getirmiş, henüz tedrisata başlamış bazı fakültelerin binaları tamamlanmışken bu sene ilk mezunu vererek beşinci senesini dolduran İslâmi İlimler Fakültesinin bir binadan diğerine taşınmasının çok acı olduğunu söylemiştir.

Memleketimizde kökü kazınmak istenen islâmi ilimleri ihyâ sahasında faydalı hizmetler yapacağına inandığımız bu yeni fakültenin mezunlarını tebrik eder kendilerine başarılar dileriz.

Fotoğrafta ilk mezunları bayrağa sarılı Kur'an-ı Kerim'i dördüncü sınıf talebelerine emânet ederken görüyorsunuz.

KUR'AN-I KERİM OKUMA YARIŞMASI

Kırklareli İmam - Hatip Lisesi mensupları tarafından Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli İmam-Hatip Lisesi talebeleri arasında bir «Güzel Kur'an Okuma Yarışması» tertib edilmiştir.

16 Mayıs 1976 pazar günü Kırklareli Halk Eğitim Salonu'nda yapılan yarışmayı mümtaz bir dinleyici topluluğu tam bir huşû içerisinde takip etmiştir.

Edirne İmam-Hatip Lisesi talebesi Fevzi Tezel'in birinci, yine aynı mektebten Remzi Kaya'nın ikinci, Kırklareli İmam-Hatip Lisesi'nden Mehmed Yanar'ın da üçüncü oldukları yarışmada derece alanlara hediyeleri, Kırklareli Vâlisi Burhaneddin Çakar ve Belediye Reisi Mehmed Akyürek tarafından verilmiştir.

Şimdiye kadar bir çok yarışmaya şâhid oldukları halde böyle nezih ve feyizli yarışmaya ilk defa rastlayan Kırklarelililer, çok memnun olduklarını ve böyle yarışmaların devam etmesini arzu ettiklerini ifâde etmişlerdir.

Böyle faydalı bir yarışmaya vesile olanları ve derece alanları tebrik eder, başarılarının devamını dileriz.

İSTANBULDA TEMİZLİK!..

(2999 temizlik işçisi seferberliğe katıldı)

İSVAN «ÇÖPE HÜCUM KAMPANYASINI DÜN AÇTI

«Aslına rücû mu oluyor ne?

Şu kampanyayı bir de «kalplerdeki çirkefe» karşı açabilseler, madde ve mânâda kurtuluşumuzun bayramını kutlardık.

LAVRENS'in
GİZLİ HAYATI
Sebil Yayınevi P.K.808 İstanbul

ZEKÂT
İKTİSÂDÎ MESELELERİN HALLİ

Yazan: Dr. Yusuf KARADÂVÎ — Tercüme: Dr. Mustafa BİLGE

— III —

Fakat ihtiyaç sahibi olan kimseye mutlaka muayyen bir miktar para veya ihtiyaç nevine göre birkaç teneke hububat verilmek gerekmez. Zira bunlar kısa bir müddet sonra bitmeye mahkûmdur. Netice olarak birkaç gün veya birkaç hafta sonra yardım edilmiş olan kimse tekrar yardıma muhtaç duruma iner. Eskiden bulunduğu noktaya döner ve yardım için elini uzatır.

Halbuki zekâtın esas vazifesi ve fonksiyonu bu değildir. Onun gerçek vazifesi fakiri ihtiyaç durumundan kurtarmak ve artık başkasına muhtaç olmadan devamlı olarak kendi kendine geçinebilecek bir seviyeye yükseltmektir. Muayyen bir gelir kaynağına sahip olan fakir böyleçe bu durumdan çıkacaktır ve başkasına ihtiyacı kalmayacaktır. Başkası denen bu kimse bazen devlet olabilir. Bu durumda da değişen birşey olmaz, yani onun devlete de ihtiyacı kalmaz. Devletten de devamlı yardım istemez bir duruma yükselir.

Ticâret ehli veya herhangi bir meslek erbabı olan kimseye zekât sandığından ticaretini veya sanatını sürdürecek miktarda mali bir imkân tanınır. O da kendisine tanınan bu imkânla ticaretini geliştirir, ailesinin ihtiyacını muntazam olarak karşılar. Kendisine böyle bir imkân tanınması halinde dahi işini döndüremiyecek derecede âciz ve beceriksiz olan kimseye gelince onun için daha başka hüküm vardır.

Bu hususta İmam-ı Nevevi (ö. 1277) el-Mecmu' isimli eserinde fakire zekâttan verilecek miktar hakkında birçok Şafii âlimlerinden naklen şöyle der;

«...Şâyet sanatı var ise o kimseye sanatını icra edebilecek kâfi miktarda verilir. Veya sanatı ile alâkalı âletleri temin için gerektiği kadar verilir. Bunların kıymetlerinin az veya çok olmasına bakılmaz. Kifâyet miktarı kazanç temin edebileceği kadar âletleri alabilmek için ne miktarda bir paraya ihtiyaç varsa o miktar kendisine verilir. Tabi bu durum sanatın cinsine göre değişir. Ayrıca o beldenin iktisadi durumu, zaman, şahısların vaziyeti, bunlar hepsi miktar üzerinde rol oynar. Bir grup ulema bunu şöylece takdir etmişlerdir; Meselâ bakla satana 5 veya 10 akçe verilirken mesleği ve sanatı mücevherat imal ve satışı ile ilgili olan (kuyumcuya) onbin akçe verilmesi tabiidir. Ancak daha azı ile iş döndüremeyecek durumda ise bu miktar verilebilir. Bu misalde görüldüğü veçhile ticaretle uğraşana, fırıncıya, veya sarrafa mesleklerinin ihtiyacı nisbetinde muayyen bir iktar zekât hesabından verilir. Terziye, kasaba, marangoza veya diğer meslek sahiplerine sanatlarını yürütebilmeleri için gereken âlet ve edevatı alabilmek için kâfi bir ölçüde verilir.»

Eğer vaktiyle çiftçilikle uğraşıyor idiyse, toprak sahibi idiyse bu kimseye mahsulatı ile kendisi ve ailesini geçindirecek genişlikte bir tarla ve tarla hissesi alabilmesi için lüzumlu nakdî yardım yapılır.

Şâyet herhangi bir sanat veya meslek sahibi değilse o ana kadar ne sanat ve ne de ticaretle uğraşmamış ise yani kısaca hiç kazanç yoluna tevessül etmemiş ise ve kendisine imkân tanındığı halde bile bu işi yapamayacak, beceremiyecek durumda ise o halde ona geçinebileceği ölçüde zekât verilir. Burada da yaşadığı beldede normal maişet için yapılacak masraflar göz önüne alınır. Ortalama ömür ne kadar ise onun üzerinden hesap edilir kalan ömrü için ne kadar gerekiyorsa o kadar verilir yoksa bir senelik zekât takdir edilmez. (1)

(1) Bk. Nevevi, el-Mecmu', C. 6, s. 193-195.

Sebil

DİN

— XXII —

Hz. Ali'nin camazdan sonra bundan maksadının ne olduğunu sorması üzerine: «Gördüm ki; kardeşlerimizi müşrikler her taraftan kuşatıyorlar, dağa dönerlerse muzaffer olacaklarını anladığımdan böyle söyledim.» buyurmuşlardır.

Sual: Hindistan'da da fakirler bir takım garip hâdiseler gösterirlermiş, bunlara ne dersiniz?

Cevap: Bu hâdiselerin bazıları sırf telkin eseri olup asılsızdır. Diğer bazıları hakikidir.

Sual: Bunlar ne gibi şeylerdir?

Cevap: Meselâ bir ip havada duruyor gibi görünür, fakirin gönderdiği bir çocuk onun tepesine çıkar. Fakir ipi keser, çocuğu tutar parça parça eder, çocuğun uzuvları yerde kalır, fakir bunları tâmir eder, çocuk da ip de kaybolur. Fakir bir keskin bıçağı seyircilere muâyene ettirir. Onunla kendi karnını yarar, bağırsaklarını çıkarır. Etrafa dağıtır. Sonra bunları ellerine alarak bir kaç manyetik pas yapar, yara kaybolur. Fakir yere bir Hind kirazı koyar, onu bir kaç dakika bir sepetle örter. Sepet ansızın kiraz ağacına, bu da bir elbiseye ve bu da yine kiraz ağacına tebeddül eder. Bir kaç dakikada dallar ve yapraklar çıkar. Fakir bir meyve koparıp seyircilere verir. Bu meyve onun sakladığı tuttuğu meyvedir.

Bu gibi hâdiseler fakirin iradesiyle yaptığı İpnotizmanın tesiri altında husûle gelen bir takım hayallerden ibarettir. Bunların fotoğrafla resmi alınmağa teşebbüs edildiği zaman plâkın üzerinde hiç bir şey hasıl olmadığı ve uzaktan bakanların da hiç bir şey görmedikleri rivâyet edilmektedir.

İman Hakikatleri Etrafındaki Suallere CEVAPLAR

İSMAİL FENNİ ERTUĞRUL

Fakat Yogi denilen fakirlerin gösterdikleri hâdiseler böyle değildir. Bir Yogi hiç bir maddeye dayanmaksızın havada durur, vahşi hayvanlar içinde korkusuz yaşar ve bir sözle onları kovar. Kalbinin ve atardamarlarının hareketini durdurur. Teneffüsün adedini azaltarak havadan, sudan ve gıdadan uzun bir müddet mahrûmiyete tahammül edebilir. Hatta sincekleriu kış mevsiminde yaptıkları gibi büsbütün ölü gibi durduktan sonra dirilir. Bunlar uzun müddet yaptıkları mûcâhede ve riyâzatlarla bazı ruhlar ile hasıl etikleri münâsebetin neticesidir. Bunlardan bazılarına telkin denilebilse bile bazıları bu sûretle izah edilemez. Ben bir yoginin bir Avrupa alimine gösterdiği garip hadiseleri «Maddiyyun Mezhebinin İzmihlâli» adlı eserimin ikinci zeylinde zikrettim. Bu cümleden olarak meselâ bu âlimin bir taraftan yaptığı şekil ve sûretleri yoginin hiç görmeksizin diğer taraftan aynıyle resmetmesi ve bostan dolabını yalnız bakmakla durdurması, şu iskemleyi yerinden kaldıramazsınız demesi üzerine Avrupalı iskemlenin üst tahtası kırılıncaya kadar uğraştığı halde onu yerinden kımıldatamaması telkin ile izah edilemez.

Sual: Bu fakir müslüman mıdır?

Cevap: Hayır bir brahmandır.

Sual: Demek oluyor ki; bu gibi garip hadiseleri göstermek müslümanlara mahsus bir hal değildir.

Cevap: Evet. Bütün bu hâdiseler bana vaktiyle âlim ve ârif bir zatın söylediği sözleri hatırlatmıştır.

Sual: O zatın size söylediği sözler nelerdir?

Cevap: Bana şu yolda mütalâa beyan etmişti: Kerâmet iki nevidir. Birincisi kerâmet-i kevniyedir ki harika nev'inden bazı şeyler göstermektir. Diğeri kerâmet-i ilmiye ki; mârifet-i ilâhiyedir. Kerâmet-i kevniye mücâhede ve riyâzatla nefsi tabiatın hükmünden çıkarıp rûhaniyet kesbetmeğe mütevakkıfdır. (bağlıdır). Bununla beraber herkeste zuhur etmez. Bu bir nev'i istidat ve kabiliyettir. Bunu elde etmek için uğraşanlar Allahın rızasını tahsil etmek için çalışmış olmazlar, kendi arzu ve heveslerini istihsal etmek için çalışmış olurlar. Nice büyük adamlar vardır ki; kendilerinden kerâmet-i kevniye zuhur etmemiştir. Hem de bunun kendilerine gurur vererek feyz almağa mani olmasından korkarlar. Onların makamı, sırf ubûdiyet makamıdır. Kerâmet-i Allahın dilemesiyle mecbur olmadıkça icra etmezler. Sen kerâmet-i ilmiye tahsiline çalış, asıl makbul ve kurbiyete vesile, vuslata zemin odur. Kur'anda «Allah indinde sizin en mûteberiniz en muttaki olanınızdır.» buyrulmuştur. Kitap ve sünnetle mukayyed olmayan adam, havada uçsa ve su üzerinde yürüse bunun hiç bir kıymeti yoktur.

Sual: Verdiğiniz tafsili mâlûmattan mûcizelerin ve sâir harikaların kabulünün akla mugâyir bir şey olmadığı anlaşılıyor. Fakat «İlim ile Dinin Nizaı» adıyle bazı kitaplar yazılmış bunlar hakkındaki mütalealarınız nedir?

Cevap: İlim ile yani tecrübeye dayanan, müsbet ilim ile din arasında niza (çatışma) yoktur. (1) Çünkü bunlar birbirlerinden başka başkadır. Din bize tecrübe ile tahsili mümkün olmayan şeyleri yani Allahın kudretinin eserleri ile varlığını ve birliğini istidlâl etmeyi, onun sıfatlarını, insan nâmına lâyık olmak için ne yolda hareket etmek lâzım geleceğini bize verilen nimetlerden bir gün hesap sorulacağını ve bunun gibi gayet mühim ve yüksek mes'eleleri öğretir.

Kur'anda göklerin ve yerin altı günde yarattığına dâir âyetler de görüyoruz.

Bu gibi âyetler bize ilm-i hey'et (astronomik) veya mebhas-i kâinat kâinatın ilk yaratılışı gibi tabii ilimleri öğretmek için olduğu, bunların siyak ve sibakından anlaşılmaktadır. Kur'anda gökler, Güneş Ay ve yıldızlar hakkında evvelden kabul edilmiş olan fikirlere muhâlif bir şeyin vârid olması asıl maksadın büsbütün hâricinde olacaktı ve boş yere bir niza çıkarmaktan başka bir şeye yaramıyacaktı. Bunlar Kur'anda göze göründükleri veçhile zikrolunmuştur. Bununla beraber bunlardan her birinin birer felekte yani medarda yüzdüğünün sarahaten beyan edilmesi ve «Sizin üzerinizde yedi yol yaptık meâlinde olan âyet-i kerimede semâ yerine yol kelimesinin vârid olması evvelden beri bunların şeffaf ve sulp (katı, sert) yedi göğe mıhlı oldukları hakkındaki yanlış fikri cerh eden bir hakikattır. Hele «Gökler ve yer birbirine bitişikti. Biz onları ayırdık.» meâlindeki âyet-i kerime seyyârelerle Yerin Güneşten ayrılmış olduğu hakkındaki nazariyeye tamâmen uygundur.

Sual: Altı güne ne dersiniz?

Cevap: Yirmi dört saatten ibaret olan gün ve gece, güneş sistemi yaratıldıktan sonra husûle geldiğinden Kur'anda zikrolunan günden maksad bizim bildiğimiz şimdiki günler olmayıp uzun devirler olduğu şüphesizdir. Zaten «Rabbının indinde bir gün sizin sayabileceğiniz bin sene gibidir.» ve «Melekler ve rûh ona mikdarı ellibin sene olan bir günde çıkarlar» mallerindeki âyet-i kerimeler de bunu teyid etmektedir. Biz fenni ilimleri bu ilme âid kitaplardan ve ahlâkı da Kur'andan öğrenmeliyiz.

Sual: Ahlâk muhtelif zaman ve mahallere göre değişir diyorlar doğru mu?

Cevap: Bana öyle geliyor ki; bunu söyleyenler, ahlâkı âdetler ile karıştırıyorlar. Haram ve helâl olan şeylerde bazı tadilât ve tebeddülât olabilirse de, Allahtan korkmak, doğru söylemek, hırsızlık ve zina etmemek gibi faziletler hiç bir vakit değişmez. Cenab-ı Allah ümmet-i Muhammedin ahlâkça diğer ümmetlere üstün olmasını irâde buyurduğundan Kur'an-ı Kerimi inzal etmiş ve peygamberimizi onun ihtiva ettiği mekârim-i ahlâk ile muttasıf olarak göndermiştir. Mekârim-i ahlâk için peygamberimizden daha iyi bir model ve nümûne düşünülemez.

(Devamı var)

İNKILÂB MEZÂLİMİ

TÜRK MİLLETİ'NDEN GELECEĞİN TARİHÇİSİNE RAPORLAR

ÇUVALLARA DOLDURULAN KUR'AN-I KERİMLER

Muhterem Kadir Mısıroğlu,

Evvelâ gençliğin ızdırabına tercüman olan, yakın tarihin bütün mel'anetlerini ortaya seren, SEBİL isimli haftalık gazeteyi çıkardığınız için en derin tebrik, teşekkür ve muhabbetlerimi sunarım. Allah sizden râzı olsun ve çalışmalarınızda muvaffakiyetler ihsan eylesin.

SEBİL'de okuyucular için ayırdığınız, «İnkilâb Mezâlimi» adlı sütunda yayınlanmak üzere hâfızamda kalan iki hâdiseyi anlatmak istiyorum:

Cumhuriyetten sonraki zulüm, tedhiş ve mâneviyât yıkıcılığı, millî şef denilen «İnönü» devrinde olanca hızıyla devam etmiştir. Buna misâl olmak üzere 1940 larda görgü şâhidi olduğum ve işittiğim iki hâdiseyi nakledeceğim:

Ankara'nın Çubuk Kazası'na bağlı «Yukarı Çavundur» köyünde, köy hocasından, Kur'an-ı Kerim dersi aldığımız sırada, köye gelen «Kel Vâhid» ismiyle mâruf öğretmen, köyümüzle birlikte, «Hacılar» ve «Okçular» köylerinden topladığı Kur'an-ı Kerimler'i bir çuvala doldurup köy meydanına getirmiş, çeşitli hakâretlerle üzerine oturup tepindikten sonra:

«Bundan böyle, bu kitapları okuyan, okutan ve evinde saklayanlar derhal habse atılacaktır!» şeklinde bir de tehdit savurmuş, kitapları da alarak defolup gitmiştir.

Bu hâdise üçyüz hânelik köy halkının gözleri önünde cereyan ettiği halde hiç kimse ses çıkaramamıştır.

Diğer hâdise de, şu şekilde olmuştur: Yine aynı köyde Ezan'ın Türkçeleştirildiği sıralarda köy hocası bulunan «Bayram Hoca» isimli zat, evden câmiye giderken, yavaş sesle okuduğu Arapça Ezan bir yedek subay tarafından duyularak, hemen Ankara'ya bildirilmiştir. Bunun üzerine Ankara'ya çağrılan bu ihtiyar ve muhterem hoca, vâli Nevzat Tandoğan'ın huzuruna çıkarılarak çok çirkin bir şekilde karşılanmıştır. Vali, mezkûr zâtın sakalından tutup aşağı doğru çekerek ağzını açmış ve burada söylemekten hicap duyduğum çirkin bir ifâde kullanmıştır. Hoca Efendi bunun üzerine vâlinin ağzının ortasından vurulması dileği ile Allah'a yalvarmıştır. Malûm olduğu üzere bu vâli, bil'ahere aynen kendisine bedduâ edildiği şekilde öldürülmüştür.

Bu hâdiselerin o köyde halâ yüzlerce görgü şâhidi vardır. O devre âid bu ve buna benzer zulüm tedhiş ve maneviyâtı tahkir hareketleri sayılamıyacak kadar çoktur. Ancak, burada hâfızamda kalan büyük ölçüde vicdan ve maneviyâtı rencide eden bu iki hâdiseyi kaydetmekle yetindim.

Gelecek nesillerin bugün uslûb değiştirmiş olan düşmanlarını hakkıyle tanımalarına yardımcı olur ümidiyle bu hâdiseleri açıklamayı mukaddes bir vazife addettim. Elbette imanlı gençlik birgün bunların hesabını soracaktır!...

Halid ÜNAL
İçhisar Mahallesi İstek Sok. 12
ANKARA

Yahya Efendi Dergâhı'nın Son Şeyhi

ABDULHAY EFENDİ'NİN MEKTUPLARI

O R U Ç

— II —

Oruç, öyle bir ameldir ki, ilâhi nimetlerin kıymeti onunla bilinir. Âmirin emrine itaat hisleri kuvvetlendirir. Allâhın nimetlerine şükrolunur. Oruç ile nefs terbiye edilir, hayvanî hisler ve tabiatlar zayıflar, melekiyet tabiatı kuvvet bulur...

Kurtuluş, nefsin temiz olması ile meydana gelebilir ve bu temizlik ancak oruç ile kolaylıkla elde edilir. Oruç tutanın ne için oruç tuttuğunu bilmesi, duyması ve inanması şartıyla, Oruç ona bir siper ve kalkan olur.

Oruç ahlâkî hastalıklara karşı da bir engeldir. Böylece nefsin temizlenmesi ictimaî muhafaza eder. Bu gibi mânevi faydaları ile baraber orucun maddî faydası da vardır. Çünkü bedenin bir pehrizidir. Oruç tutan, muntazam saatlerde yemeye alışır. Oruç tutanın kalbi iman ve itikad etmesi şartıyla mânevî duygularla dolar.

Orucun sıhhate faydaları da pek çoktur. Yiyeceği, içeceği önünde hazır olduğu halde vakti gelmeksizin yiyip içmemek büyük bir sabır ve metânete bağlıdır. Oruçla kalb incelir, hassas olur. İnsan açlığı duyar muvakkat bir zaman için açlık hissini oruçla tedârik, ekseri zamanlarda açlık elemini duyan fukaraya merhamet eder.

Oruç, yalnız Allah rızası ve onun emriñe uymak için tutulacağından, işte bu oruçla maddi ve mânevî faydalar elde edilir. Farz olmasının şartı; evvelâ müslüman, sonra da âkil ve bâliğ olmaktır. Orucun doğruluğunun şartı ise vücudun sıhhat ve âfiyette olmasıdır. İmansız, deli, bunak, çocuk ve hasta ile, yolcuya oruç farz değildir.

(Devamı var)

EVLİYÂ MENKIBELERI

AKŞEMSEDDİN

Akşemseddin (Şeyh Mehmed bin Hamza); İstanbul Fâtihi İkinci Sultan Mehmed devrin âlîm sûfilerinden meşhûr bir zattır. Şam'da doğmuş, çocuk iken babası ile Anadolu'ya gelerek Göynük'e yerleşmişlerdir.

Osmancık Medresesinde müderrislik yaparken şeriat ilimleri yanında tasavuf ile de meşgul oluyordu. Bundan dolayı devrinin sûfi şöhretleri, O'na Hacı Bayramı Veliye intisabı tavsiye ettiler. Akşemseddin ilmî kudretinin kendine verdiği gururdan dolayı tereddüt eyledi. Asrın büyük mürşidlerinden şeyh Zeynuddini Hâfi Halep'te bulunuyordu. Onunla buluşmak üzere Haleb'e gitti. Orda gördüğü bir rüyâda boynuna takılmış olan zincirin bir ucunu Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli'nin tutup çekmekte bulunduğunu görünce tereddütleri zâil oldu ve Ankara'ya gitti. Hacı Bayram'ı arayıp sordu.

«Şimdi onu dervişleriyle tarlada bulursun» dediler.

Bulundukları yere vardı. Hacı Bayram dervişleriyle ekin biçiyorlardı. Hacı Bayram Akşemseddin'i görmezliğe geldi. Bunun üzerine onlara katılarak işlerine yardıma başladı.

İşler bittikten sonra, Bayram Veli ile dervişleri yemek hazırladılar ve oturup yalnızca yediler. Köpeklere de ayrıca pay ayırdılar. Akşemseddini yemeğe çağırdılar. İşte bu, Akşemseddine Hacı Bayram hakkında evvelce gösterdiği tereddüdün ve yanlış zannın cezası idi. Akşemseddin bunu anladı ve köpeklere yaklaşarak onlara verilenlerden yemeğe başladı. Mağrur âlimin kibrini kırmakla işe başlayan Hacı Bayram, daha ileri gitmedi ve Akşemseddini müridliğe kabul etti.

Hacı Bayram'ın vefatından sonra Ankara'ya Şeyhliğe geçmiştir. Bilâhare Ankara'dan Edirne'ye gelmiş, ve Candarlı Halil Paşa'nın hasta olan oğlunun hastalığını teşhis ve tedâvi etmişdir. Bunun üzerine Pâdişâhın iltifatına mazhar olmuştur.

Padişah Sultan Muradı Sâni vefat edince, oğlu İkinci Mehmed «Altının kıymetini altın işleyen, incinin kıymetini inci ticâreti yapan bilir» fehvâsınca Aksemseddin'e hürmet gösterdi ve yanından ayrılmaz oldu.

GÖZ Oldur ki hakkı göre.

Salâhaddin Eş

MİLLİYETÇİLİK

Türkiye'de bazı kimseler, revaçta olan kelimelere sahib çıkarak onları diledikleri mânâda kullanmaktadırlar. Bunlardan biri de «*Milliyetçilik*» tir. Gerçekten iktisâdî milliyetçilikten Atatürk milliyetçiliğine kadar ortaya çeşitli milliyetçilik anlayışı konulmuştur. Hatta o derecede ki, milliyet ve milliyetçiliği ibtidâî bir his ve düşünce telâkki ederek reddeden beynelmilel komünizmin hummasına yakalananlar bile, bir nevi milliyetçilik cakası içindedirler.

Millet kelimesi, belli bir inanç zümresini ifâde etmek üzere doğmuş Arapça bir kelimedir. Hakikaten İslâm'da bütün beşeriyet iki millet telâkki olunmuştur: «*İslâm milleti*» ve «*küfür milleti.*» Diğer tâlî farklara ehemmiyet atfetmeksizin inanmıyanlar tek bir millet telâkki edildikleri gibi inananlar yani mü'minler de bir millet kabul olunmuşlardır. Ancak millet kelimesi, bugün -galat olarak- zamanla mânâ kaymasına uğrayarak farklı bir sosyolojik muhtevâ kazanmıştır. Gerçekten aynı dili konuşan aynı soydan gelen ve aynı tarih köküne bağlı olan topluluklara da millet denilmektedir.

İslâm'ın insanı değerlendirişinin temelinde şu Cihanşümûl hakikat yatar: Bütün insanlar İslâm fıtratı üzerine Dünya'ya gelirler... Hepsinin de babası Hz. Âdem'dir. Hz. Âdem ise topraktan yaratılmıştır. Bu sûretle menşeleri bir olan Âdemoğulları arasındaki üstünlük âmili; ırsî, coğrafî ve sâir husûsiyetler değil sâdece ve sâdece Allah'ın kanunlarına bağlılıkta yani takvâ yolunda iktisâb edilen derecedir.

Şu hususu da belirtmek gerekir ki; İslâm böyle bir millet anlayışına sahip ise de bu, kavmiyeti tamâmen reddeder mânâsına gelmez. Eğer böyle olsaydı 1400 yıldan beri Arap, Türk, Kürt ve sâire gibi lâfızlar ortadan kalkar, lügatlardan silinirdi. Bilâkis bunları bir vâkıa olarak kabul eden İslâm, yüce kitâbıyla insanlığın tanınıp tefrik edilmelerine vesile olsun diye kavimler ve şubeler hâline getirilmiş bulunduğunu beyan eder. Ancak iman ve takvâ dışındaki husûsiyetleri teferruat kabûl ettiği gibi bunların birer üstünlük mesnedi olarak iddiâ edilmelerini de men eyler. Onun insanları inanış veya inanmayışlarına göre taksim edişi millet telâkkisinde temel bir umdedir. Bu sûretle vücûd bulan iman ve küfür milletleri içinde tâlî müessirlerin - müsbet veya menfî - varlığını kabul eder. Bunları tek başlarına insanı mes'ûd etmeye kâfi hususlar saymaz. Gerçekten İslâm'ın telkin eylediği bu yüksek milliyet anlayışına ulaşılamazsa, sâdece dil, toprak, mâzi ve soy gibi müessirler matlûb olan berâberliği sağlamaya kâfi gelmezler. Aksine ayrılıklara vesile olurlar.

Şu husus da belirtilmelidir ki; İslâm bir inanç sistemi ve hayat nizamı olarak telkin edildiği fertlerde onların soy sop, coğrafî âmiller sâhib oldukları kültür mirası gibi çeşitli husûsiyetlerine göre birbirinden az çok farklı neticeler tevlid eder. Bu, zikrettiğimiz tâlî müessirlerden bazılarının İslâmî telkinler için -belli ölçüde- peşin bir istidat vadetmelerinden veya etmemelerinden doğan bir neticedir. Bu duruma bakarak bir kül teşkil eden ve ekmel bir inanç ve hayat sistemi olan İslâm'ı bir takım enfüsî (sübjektif) müessirler ve faraziyelerle tamamlamaya çalışmak gibi gayretler beyhûdedir. Böyleleri İslâm'da vehmettikleri noksanlığı, evvelâ kendi idraklerinde aramalıdırlar!.

Son aylarda memleketimizde artık tehlikeli olmaya başlayan bir Türklük-İslâmiyet mücâdelesi ihdas etmek isteyenlerin meş'um gayretleri, vatanın parlak istikbâlini karartmaya mâtuf bir hıyânetten başka bir şey değildir. Zira Türklük ve İslâmiyet yüz yıllardan beri gayrı kabil-i tefrik bir sûrette birleşip kaynaşmış değil midir? Kaldı ki; Anadolu'da yaşayan insanların büyük bir kısmı Türk olmakla ve Türkçe konuşmakla beraber aynı soydan gelmediğine inanan, hattâ aynı dili konuşmayan ve fakat İslâm inancında birbirleriyle çoktan kardeş olmuş bulunan câmiaların arasını açmaya çalışmak kime yarayacaktır?! İnanç ve hayat tarzı itibarıyle bir birinin aynı olan bu insanları bir millet telâkki etmemek ve bu sakat tutumla aralarını açmaya çalışmak, İslâm mefkûresine mutlak sûrette mugâyirdir.

Bu itibarladır ki; temel inanış ve yaşayış sistemi olarak İslâm'da birleşenlerin bir millet teşkil etmeleri için bu temel beraberlik kâfidir. Ayrı olan hususlar teferruattır. Bunları İslâm'a gâlip ve hâkim bir tarzda ele almak, İslâm kadar Türkiye'nin gerçekleriyle de bağdaşmaz!..

YÜZELLİLİKLERDEN HÜSNÜ YUSUF

BATI TRAKYA'DA VATÂNCÜDÂ OLARAK VEFAT ETTİ...

«Merhum Hüsnü Yusuf'la, ikamet etmekte olduğu Gümülçine'de gazetemiz adına 9 Şubat 1976 tarihinde yapılmış olan bir röportajı merhumun hayat ve şahsiyetinin hakkıyle tebarüz ettirmek ve rahmetle yâd olunmasına vesile olmak üzere yayınlıyoruz.»

Bugünkü genç nesiller için, ilk nazarda pek de bir mânâ ifâde etmeyen «Yüzellilikler» tâbiri aslında müthiş bir fâcianın adıdır. Şöyle ki:

Lozan Sulh Muâhedenâmesi'nin imza edildiği sırada, buna bağlı olarak onaltı adet de tâli anlaşma kabul edilmiştir. Lozan'ın eklerini teşkil eden bu tâli anlaşmalardan biri de «Afv-ı Umûmi'ye Müteallik Beyannâme ve Protokol dür. Bunlar da aynen esas mukâvelenâme gibi alâkalı komusyonlarda müzâkere ve münâkaşa edilerek tesbit olunmuşlardır.

«Afv-ı Umûmi Protokolü» Hıristiyan Avrupa Devletleri'nin sulhtan sonra Türkiye dâhilindeki gayrımüslimlerin cezalandırılması endişesinden doğmuştur. Filhakika böyle düşünmekte hakları vardı. Zira, Kurtuluş Savaşı esnasında Türkiye dâhilindeki gayrı müslimlerin pek çoğu, düşmanla işbirliği etmiş, ekmeğini yediği Türk Milleti'ne ihânette bulunmuştu. Bunlar Türk-Yunan muhârebesinin Türkiye lehine neticelenmesi zerine büyük bir endişe içine düşmüşlerdi.

Başta Patrikhâne olmak üzere, Hristiyanların dinî müesseseleri bile düşman kuvvetlerine yataklık ve rehberlik etmişti. Bu sebeple, müttefikler sulhtan sonra bunların cezalandırılmalarını önlemek maksadıyla beynelmilel garantiye rabtedilmiş bir umûmi afvın çıkartılmasını istiyorlardı.

Uzun müzâkere ve münâkaşalara mevzu' teşkil eden bu mes'ele de bir güçlük ortaya çıkmıştı. İnönü, gayrı müslimlerin afvedilmelerinden yanaydı, fakat siyâsi rakiplerini tepelemek için bunu, onlara teşmil etmek istemiyordu. İki tarafın da birbirlerinin hakiki niyet ve maksatlarını kavramasına kadar devam eden münakaşalar, nihâyet Türk Başmurahhasının Türkiye'ye ihânet etmiş olan gayrı müslimler için değil de cezalandırmak istediği Türkler için ribi bir suçlu adedi zikredilerek bir kısım kimseler umûmi aftan istisnâ edildiler. Yani istisnâ edilen suçlular, suçlarının nev'i itibâriyle değil de yekûn adetleriyle tâyin edildiler. Fakat ama acaba bunları kaç kişi olarak tahmin etmeliydi. İnönü, bu noktada da kararsızdı. Müttefikler ise afv-ı umûmi protokolünün kabûlünde ısrar ve acele ediyorlardı. Bunun üzerine Türk Başmurahhası bir tahmin yürüttü ve «yüzelli kişilik bir istisnâ ileri sürdü. Bu sûretle Türk siyâsî edebiyâtında yıllarca en büyük vatan ihânetini ifâde etmek üzere kullanılmış olan «Yüzellilikler» tâbiri doğmuş oldu. Bunu ifâde etmek üzere mezkûr protokolde şu fıkraya yer verilmiştir:

«Şurası mukarrerdir ki, Afv-ı Umûmiye âid beyannâmenin birinci bendinden kat'annazar Türk Hükûmeti, fıkra-i mezkûrede istihdaf edilmiş olan kısm-ı eşhasa dâhil bulunan «yüzelli kişinin Türkiye'ye duhûl ve orada ikâmetini men' etmek hakkını muhafaza eder...» Fıkranın devamında bu şahısların listelerinin bilâhare tanzim olunup Afv-ı Umûmî ilânnâmesine rabtedileceği, mallarının ne sûretle tasfiye edileceği gibi hükümlere de yer verilmiştir.

İnönü'nün, Ankara'ya dönüşünden sonra çeşitli tesirler altında tanzim edilen «yüzellilikler» listesi bir çok defa değişikliklere uğramış ve

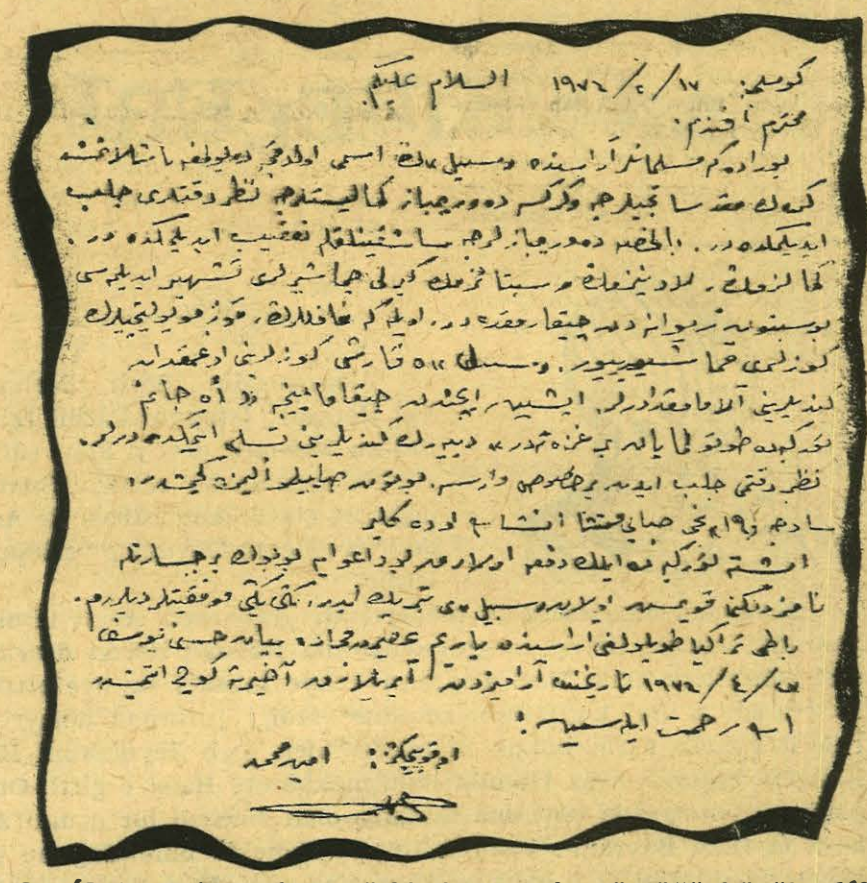

«SEBİL»in Batı Trakya Türkleri arasında gördüğü büyük alâkayı ve merhum Hüsnü Yusuf Bey'in 27-4-1976 tarihinde vefatını bildiren bir okuyucu mektubu

mukavemet ettiği anlaşılınca, bunların bir istisnâ maddesi var'ı ile hâriç tutulmaları yolu bulundu. Fakat bu suçlular kimlerdi? Hangi suçu işlemişlerdi? İnönü bunu kestiremiyordu. Onu ancak Ankara'dakiler bilebilirdi. Kendiliğinden falan suçu işleyenler, diye bir istisna kabul etse bu suça gayrı müslimler de girebilirdi. Hadi bu müşkülü bertaraf için de istisnânın sâdece Türk ve müslümanlara âid olduğu tavzih edilsin diyelim, ancak M. Kemal Paşa, acaba kimi cezalandırmak istiyordu? Lozan'daki İnönü'nün, o günkü şartlar altında bunu kestirmesine imkân yok tu. İşte müşkülât buradan doğuyordu.

Nihâyet buna da bir çâre bulundu. Hukuk mantığı ve akl-ı selim ile bağdaşması imkânsız bir sûrette takortaya karakûşi bir netice çıkmıştır. Gerçekten bazı kimseler, şahsi muârızlarının listeye idhâlinde âmil olmuşlar, bazıları da dilediklerini evvelce listeye yazılmış bulundukları halde çıkarttırmışlardır. Bu sûretle ortaya, içinde bir kaç vatan hâini bulunsa bile ekseriyetini, vatansever fakat yeni kadroya muârız, kimselerin teşkil eylediği acâib bir liste çıkmıştır. Bu mes'elenin üzerinde söylenecek pek çok söz vardır. Sû-i istimâl nâmütenâhîdir. Nice âileler bu listeye dâhil edilen nâmus timsâli büyükleri yüzünden perişan olmuşlardır. Fakat biz fazla teferruata girişmiyoruz. Dileyenler bunu «Lozan Zaferi mi, Hezimet mi» adlı eserimizin «Manevi Kayıplarımız» ı anlatan üçüncü cildinde okuyabilirler.

(Devamı var

TESBİT

Sadık Özarslan

FÂTİHLER... FETİHLER

Bir zamanlar Şark'a ve Garba hâkim olan biz, bir zamanlar bir işaretle imparatorluklar deviren, zindanlardan krallar çıkaran biz... Ve bir zamanlar onüç milyon km. karelik bir sahaya yayılan, sonra üç milyon km. kareye inen biz.. Neticede kaprislerimize ve ihtiraslarımıza mağlûp olarak yediyüz yetmiş bin km. kare içerisine sıkışıp kalmış, ayrıca dünkü eyaletlerimize bugün haber anlatamayacak derecede düşkünlük göstermişsek Fatih'i anlamamış; eserlerini korumamışız demektir ki; mesûliyet yine evet sadece bize râcidir. Bütün bunlara, bunca kayıplarımıza rağmen ümitsizliğe düşmeden çalışmamız; «titreyip kendimize dönmemiz», uyanıp ayağa kalkmamız lâzımdır. Çünkü: «Fıtrat değişir sanma!.. Bu kan yine o kandır.» Büyük tarihimize ciddiyetle eğilmek, orada yatmakta bulunan atamızın diri rûhunu ta'zip ve rencîde etmekten çekinmek; ceddimizi ezbere değil de bilerek ve şuurlu olarak hatırlamak kendimize hâkim olmanın asgari şartlarındandır. Fetih günlerinde Fatih'i anmak demek; Fatihler yetiştirmek ve fetih kapılarını açmak için çareler araştırıp bulmak demektir. Bugünler, uyanış ve dirilişimizin mihrak noktaları olmalıdır.

İstanbul'un fethi; maddenin mânâ önünde hezimeti, Hakkın bâtıla galebesi, demektir. İyiyi, güzeli, doğruyu yitirmiş, ahlâkı-mâneviyatı teşmiş, reziliği ve sefihliği terviç etmiş... Muhteşem sûrlarına, taş ve beton yığınlarına güvenerek küstahlaşmış bir zihniyetin silinmesidir.

İmtisâl-i Cahidû fillâh oluptur niyyetim
Dîn-i İslâmın mücerred gayretidir gayretim.

diyen Fâtih'ten, başka türlü bir hareket te beklenemez.

Fâtih ve Fetihten alacağımız sayısız dersler vardır. Bu muazzam hâdise bizlere imanın gücünü açıkça göstermektedir. Tabii imansızlığın da yıkıcılığını... Akşemseddin Hz. lerinin işâretiyle Hz. Eba Eyyubel Ensari'nin mezarı tesbit edilmiş; bu büyük sahâbenin mübarek ismiyle mâneviyat bir kat daha yüceltilmiştir. Bizanslılar sağdan-soldan gelecek Haçlı yardımını beklerken Müslümanlar, Allah'ın yardımıyla Bizans Kal'asına balyoz gibi inmiş; Köhne Bizansı bin yıllık yurdundan silmiştir. Fâtih'in, Akşemseddin'i yanından ayırmaması, onunla Ayasofyaya doğru yürüyüp, ona şehrin manevî fâtihi nazarile bakması ne ibretli bir sahnedir!.. Elbette kalp ve akıl sahipleri için... Din adamlarına bu derece saygı duyup alâka gösterilen o günlerle, Fâtihlerin fetihleriyle saygı ve sevgi duyuşların da sona erdiği bu günler kıyas edilince üzülmemek elden gelmiyor.

Yine bir Fâtih henüz yirmi - iki yaşlarında bir ilim adamı, ve bir şair olur, birkaç tane yabancı lisan bilirken, Fâtih'in torunları olan bizler bugün ana - dilimizi olsun doğru dürüst bilemiyoruz. Beşyüzyedi yıl önce Fâtih, gemileri karadan yürütürken bizim nesil de büyük şehirlerimizin sokakların işgâl ediyor, köşe başlarını tutuyor ve belediye otobüslerini mektep bahçelerine çektiriyor. Fâtih'in yürüttüğü gemi kendi malı, kendi emeğinin eseri idi. Bizimkilerin kaçırdıkları uçak ve işgâl ettikleri otobüs elâlemden alınmaktadır. Hattâ ellerindeki bizlere tevcih ettikleri silâhlar bile...

Fâtih ve diğer kahraman dedelerimiz «Allah» diyerek bu güzel vatanı almış ve bizlere emanet eylemişlerdir. Şimdikiler «Yaşasın...» diyerek, «Lenin...» diyerek bu aziz vatana giriyor, mukaddes emaneti elimizden çıkmasını istiyorlar. Fâtih, aynı zamanda bir teknik elemandı. Bugünküler TEKNİK EL-AMAN!.. dır. Fâtih ve yolundakiler kurtuluş savaşını düşmana k[illegible] vermişler ve kazanmışlardı. Öncü müfrezelerini meşrû' nizamı tanımıyanlara karşı çıkarmışlardı. Günümüzdekiler meşrû' nizamı yıkmak, gerici-işbirlikçi (!) idareye son vermek için silâhlanıyor ve savaşıyorlar. Velhasıl, tertip edilen fetih günleri, inşaallah maddi - manevi fetih günleri olarak kabûl edilir. Herkese vazife, ve mes'ûliyet şuurunu aşılar. Fetih günleri, vazifesinden gayri herşeyle meşgûl olanları da vazifeye dâvet günü olmalıdır. Fâtih ile yaşıt olanlar fetih ile meşgûl olmalıdırlar.

Son olarak diyeceğiz ki; Fetih günleri uyanık olmak ve aldanmamak günleridir. Gönül, bir Jakop'un daha çıkıp Fâtih'i ve Fâtihleri zehirliyerek fetih kapılarının ebediyyen kapanmasını istemiyor. Sultan Fâtih'imizin rûhuna Fâtihalar sunarken yeni fâtihlerin doğup sayılarının artmasını Cenab-ı Hakk'tan niyaz ederiz.

ortadoğu'dan

SAİD ŞÂMİL

Yahudi Davası ve Filistin!..

— 18 -

Âl-i Beyt'in İmam Hüseyin ile başlayan bir Hilâfet davası vardır. Bu yüzden Emeviler devrinde sıkı takibe uğramışlar, Abbasiler devrinde ise felâketten felâkete sürüklenmişlerdir. Yavuz Sultan Selim Han Mısır'da acınacak hale gelen Hilâfet Makamı'nı, şahsen tekabbül etmek süretiyle ona eski kudret ve heybetini iâde edince kendisine hâriçten ilk bey'atte bulunan zat, Arabistan Emiri Şerif Berekât olmuştur.

Hilâfet Makamı'nın İslâm Hukukunda kendine has icâbatı vardır. Bu şerâit tekerrür etmedikçe hiç kimse keyfi iddiâsıyla umûr-ı ibâdı akd ve halle kalkışamazdı. Bunu Mekke Emiri'nin çok iyi bilmesi lâzımdır. Fakat ihtirâsın insanı ekseriya mantık dışına sürüklediği bir vâkıadır. Şerif Hüseyin Paşa'nın mâcerası bunun en tipik misâlidir.

Anlaşılan Şerif Hüseyin ve oğulları Balkan felâketinden sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun çökeceğine kanaat getirmiş olacaklar ki; daha Birinci Dünya Harbi'nden de önce, Mısır Hidivi Abbas Paşa kanalıyla İngiltere hükûmeti ile temas yolu aramışlardı. Şerif Hüseyin'in ikinci oğlu Emir Abdullah Meb'usan Meclisi'nde Mekke mıntıkasını temsil ediyordu. İstanbul'a gelip giderken her nedense, Kahire yolunu takib ederdi. Bir seyahatinde Mısır Hidivi, kendisini İngiltere fevkalâde komiseri Lord Kiçner ile temasa sokmuş ve bu tanışma neticesi Lord ile Emir arasında sıkı fıkı bir temas başlamıştı. Bu yaklaşma Mısır'daki Türk resmi mehâfilinin alâkasını çekmiş, bunun üzerine Emir Abdullah Osmanlı fevkalâde mümessili Rauf Paşa'yı ziyârette bulunmuş ve onu tatmin etmeye çalışmıştır.

Vaktaki Birinci Dünya Harbi başladı, buna Osmanlı Devleti'de katıldı. İşte o zaman Askivit Hükûmeti'nde HarbiyeNâzırı olan Lord Kiçner Mısır vefkal'âde komiseri Sir Makmahon'a gönderdiği şifre ile bu görüşmelerin hakiki esrârı ortaya çıkmış oldu. Bu şifrede Lord, vaktiyle Emir Abdullah'ın kendisini ziyâre ettiğini ve Türkler'e karşı harekâtta bulunmak için İngiltere'den yardım istediğini, şimdi bu yardımı verme zamanı geldiğinden gizli yollarla Şerif Hüseyin ve oğlu Abdullah ile derhal temasa geçmesini tavsiye ediyordu. Bu tavsiye üzerine Makmahon İngiltere sefâretine bağlı Bahai akidesinde olan Ali Asgar nâm bir zatı, Arap sahillerinde avlanan bir Arap Senbuki ile göndermiş, bu zât gizli yollarla Mekke'ye gelmiş evvelâ Emir Abdullah'ı görmüş sonra da Şerif Hüseyin'le temasa geçmiştir. Ve bu süretle İngiliz mümessilinin nâmesini ulaştırmağa ta'limâtını da nakletmeğe muvaffak olmuştur.

Makmahon'un bu yazısı Vâli Sagir'in yaptığı mükâlemenin tafsilâtı hâlâ ortaya çıkmamıştır. Ancak bu yazıya Şerif Hüseyin tarafından gönderilen ve bilâhere neşredilen cevap, bu görüşmenin ehemmiyet ve şümûlünü tevsik eder mahiyettedir. Müddetin hitâmından bir yıl önce taraf-ı âhari haberdar etmesi lâzımdır.

Bu süretle ve hamdenlillâh Arap âlemi kül olarak emellerini tahakkuk ve gâyelerine ulaşmak üzere, bahası ne olursa olsun, birleştiğine göre Büyük Britanya Hükümeti'nden takdim edilen bu anlaşmanın otuz gün içinde müsbet veya menfi cevaplandırılmasını bekler. Bu müddet mürur eder ve cevap alınmazsa teklif eden taraf istediğini yapmakta kendini serbest sayar.

Her şey'in üstünde biz şerifler âilesi, cevap gelmediği takdirde, sözde ve iş'te Seyyid Ali Efendi delâletiyle verdiğimiz taahhüdâttan kendimizi müberrâ telakki ederiz.

Cevâbi yazının ve bağlı lâyihanın tercümelerini aynen naklediyorum:

1. *Mektubun sûreti:*

Mekke 27 Ramazan 1334
13 Temmuz 1915

Haşmetlu İngiliz Kralı'nın Mısır'da Rıf'at ve Saadete Eâhip Nâibini Tanrı Selâmetinde dâim tutsun!..

Aziz olan cenâbınıza en iyi ve en derûnî hürmetlerimi sunarım. Leffen size gönderilen Arap kazıyyesiyle alâkadar iktirah edilen şerâidin tenfiz mevkiine konmasına kudretinin nitâkı dâhilinde yardımda bulunmanızı dilerim. Bu münâsebetle zât-ı âlinize ve mümessili bulunduğunuz hükûmete şunu bildireyim ki, burada halk ne düdüşünyor diye yok yere kafa yormanıza lüzum yoktur. Çünkü müşterek olan maslahatlarımız icâbı bütün halkımız hükûmetinize taraftır.

Şunu da bildirmem gerek ki, önceleri yaptığınız gibi buralara savaşçılar techiz etmek veya uçaklar göndermek sûretiyle yayın yapmak veya liânlar atmak gibi işlerle boşu boşuna kendinizi meşgûl etmeyiniz. Aramızda karargîr olan iştirak-ı mesâi ile kazıyeler birleşmiştir. Bu münâsebetle şunu da rica ederim ki, geçen yıl gönderilmesi men edilen Mekke ve Medine'ye muhassas buğday hediyesinin Mısır Hükûmeti tarafından kemâkân sevkine müsaade edilsin. Bilvesile şunu da yüksek alâkanızı celbedeyim ki, bu yılla geçen yıllara âid hediyelerin gönderilmesi müşterek olan mesâlihimizin takviyesine âmil olacaktır. Sizin gibi geniş ihâtalı bir zâtı inandırmağa bu yazılarım kâfidir. Cenâb-ı Hak bekânızı dâim kılsın.

2. *Melfuf lâyihanın Sureti:*

Son yıllarda, bilâ istisna ve mutlak bir şekilde hürriyetlerine nâil olarak yaşamağa azmeden Arap varlığı, fiilî ve hukûkî idarî hâkimiyetlerine el koyma kararında olduklarına göre;

Yine şeref, kerâmete ve hür hayâtın diğer taleblerine dayanan ve meşru olan hedeflere ulaşmaları hususunda kendileriyle işbirliği yapmak ve yardımlarında bulunmak Büyük Britanya Hükûmeti'nin menâfii icâbı bulunduğunu anlamış ve inanmış bulunduklarına göre;

Ve yine coğrafi durumları, iktisâdî menfaatleri ve İngiltere Hükûmetiyle olan alâkaları icâbı, diğer devletler kıyâsen İngiltere'yi tercih etmek Arapların maslahtı muktezası bulunduğuna göre;

Kül hâlinde bu esbâba dayanan Arap varlığı aşağıdaki esasların tesbitini zarûrî görmüş ve Büyük Britanya Hükûmeti'nden, sefir veya mümessilleri vasıtasıyla tasdikini istemeyi uygun görmüştür. Şöyle ki:

(Devamı var)

TÜRKÇESİ

Ahmed SELÂMÎ

Şeriat, Konferans, Yerli Frenkler, Damadın tepinişleri Atatürk Tacirleri vs

İslâm Ülkeleri yedinci konferansı yerli frenklerimiz için âh ü zârlara, feryâd ü figanlara ve meselâ pembe köşkün «locasal» damadı ve fasilesi gibiler için de neredeyse saç-baş yolmalara sebeb oldu... Yarım asırlık ihtimamlar ve ihtiramlar elinde yetişmiş ve simsiyah bir taş kadar da kaskatı olmuş inkılâp ve ihtilâl yobazlarımız, pek fenâ irkildiler... Zavallıların içinde öyle meczuplaşanlar ve hatta öyle mecnunlaşanlar çıktı ki, akıl hastahânelerinin kendini peygamber sanan veya bir öteden «ben böyle peygamber göndermedim!» diyen hastaları, bunlar kadar acındırıcı ve merhamet celbedici olamazlardı!. Bir zamanlar Çankaya havaları, Pembe Köşk sefâları içinde ve sâbık milli şef hazretlerinin kılıçları gölgesinde yaşamaya alışmış olan dâmâd-ı şehriyârî efendi, o eski günlerde yaşadığının (vehmi) ve (hayâli) içinde 16 Mayıs tarihli Hürriyet'den psikiyatrik sahneler îfâ ve icrâsında bulundu:

«Neredesiniz Atatürkçüler?»

● Zavallıcık!. Kendini peygamber sananlar veya «ben böyle peygamber göndermedim!» diyerek kendini daha da ekberleştirenler gibi damatçık da, daha hâlâ kendini milli şef borazanı vehmediyor!.. «Neredesiniz Atatürkçüler?» der demez, der'akab şef çiftliğinin sergerdeleri silahbaşı yapıp köşebaşlarını tutacaklar ve ellerine geçirdikleri millet evlâdını derdest edip, tabutluk veya Yassıada soyundan yerlere gönderiverecekler!.. Ve gelsin arkasından, «sizi buraya gönderen kuvvet böyle istiyorlu!» mahkeme cümbüşleri; idam sehpaları; devrim» işkenceleri; anayasalar; kânun hâkimiyetli, laik, demokratik, hukuk garnitürlü rejim seansları!..

Vah zavallılar vah!.

Pek de çağdışıymışlar!. Dünyâ elli senelik yol almış, bunlar hâlâ şeflik devrinin hülyâlarıyla sermest... Köprülerin altından gürül gürül sular akıyor, bu şefokratik eskilerin dilinde hâlâ «Tuna nehri akmam diyor!»

Olur ama inkılâp yobazlığının şartlanmışlığı bu kadar olmaz...

● Hadi damat efendi Çankayalarda, Pembe Köşklerde, şef kılıcı gölgelerinde kaskatı İslâmsevmez kesildi, ya ötekilere ne oluyor?. Bir İslâm konferansı adamların yedi yıllık dertlerini depreştirdi! Biz gene damada dönelim ve hangi köhnemîş şeflik hayâlleri ile pembe köşkden emirler yağdırıp kaf dağının arkasındaki ifrit iskeletlerine haykırdığını görelim:

«Neredesiniz Atatürkçüler?»

«İrticânın çirkin suratını göstermesi fırsatını İslâm Konferansının İstanbul toplantısı vermiştir. Bu, bir siyâsî konferans olmanın sınırlarını aşıvermiş, irticanın kuvvet gösterisine dönüşmüştür.»

Konferansın Kur'ân-ı Kerim kıraatıyla açılıp kapanması, cuma namazının yüzbinlerce müslim tarafından cemaat-ı kübrâ hâlinde kılınması, ve konferansta üç beş iktisâdi ve siyâsi mes'elenin ittifakla karara bağlanması gibi fer'i birkaç husus, inkılâbın dinsevmez yobazlarını bunca sarsar ve «Neredesiniz Atatürkçüler?» dedirtecek kadar feryâd ü figâna boğarsa; ya o konferansta 50 İslâm ülkesinin hakiki ve tam mü'min temsilcileri bir araya gelip de: «Nedir bu başlarımızdaki kapitalist veya sosyalist manzaralı yahudi peydahlaması ve İslâm düşmanı rejimler? Bizler Müslümansak hâkimiyyeti Hakk'a vermeye mecbûruz. Öyle ise siyâsî, iktisâdî ve ictimâî her mes'ele ve nizâmımızı Allâh ve Rasûlüne havâle edeceğiz. İslâmiyet, ülkesi ve milletiyle aslâ tecezzi kabûl etmez bir bütündür. Nedir bu İngiliz gâvurunun çizdiği sun'î hudutlar ve kukla devletler?. Nedir bu reisler, krallar, melikler, şahlar, şaklabanlar, ağalar, paşalar ve maşalar başlarımızda?. İslâm vahdet dinidir. İslâm milletinin düzinelerce başı olursa, bu, başsızlığın ta kendisi demekdir; ve böylece de başdan mahrum bir vücut, ne Filistin işini, ne Kıbrıs, ne Garbi Trakya, ne Keşmir, ne Eritre, ne Lübnan, ne Filipin, ne Hind, ne Türkistan işini, şereflice ve izzetlice asla halledemez; ve Şark ile Garb müstemlekecilerinin elinde rezil olur gider. Öyle ise reisimizi (başımızı) ve makarrımızı da âciten ta'yin ve tesbit eylemeliyiz. Hulâsa, Allâh ve Rasûlünün istediği İslâm'a dönmeliyiz.»

Evet, İslâm ülkelerinin hakiki temsilcileri, bu İstanbul konferansında böyle bir karar alıverseler idi... Demek böyle olsaymış, bizim inkılâp yobazları, perili köşkün cadısı gibi mangalda kül nâmına zırnık bırakmıyacaklar, büsbütün keçileri kaçırıp ay ışığında dam üstlerinde don gömlek aramaya çıkacaklarmış!.

● Kulağından kuyruğundan da olsa esasla alâka tebârüz etdirici şu konferanslar, inşaallah esaslara açılan yollar olur. Kat'iyyen ümitvârız ki, istikbâl İslâmındır. İnkılâp yobazı İslâmsevmezlerimizin bunca telaşı ve bir bardak suda fırtınalar koparmaları da bunu göstermektedir. Tavsiye ederiz ki, yarım asırlık mogolvârî vahşetleri sonunda artık bugün ric'at hazırlıklarına başlamaları kendi menfaatları iktizâsıdır. Fikir plânında tutunabilecek hiçbir dalları, müdâfaalarına yarıyacak hiçbir silâhları kalmadığı gibi, nesillerinin inkırâzına mâni olabilecek bir devâları da nâmevcutdur. Hakk, bâtılı silip yok edicidir... Yerli gâvurlar istemeseler de...

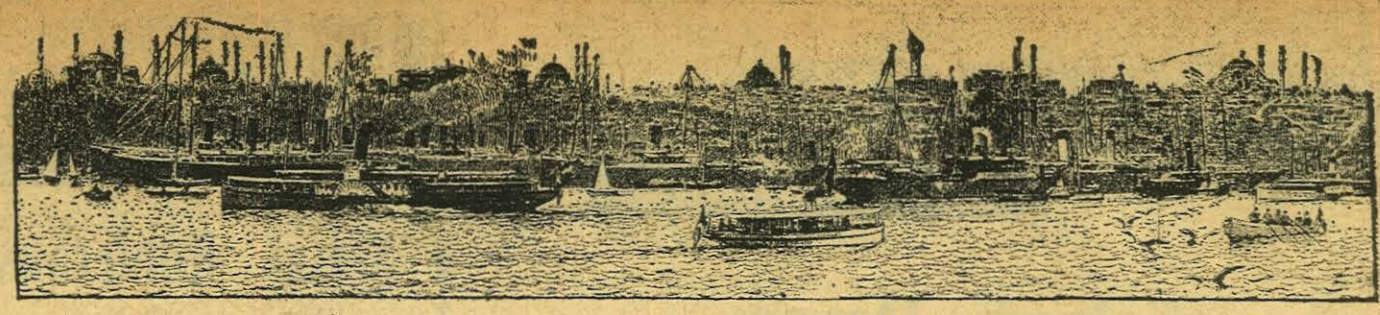

AYASOFYA'

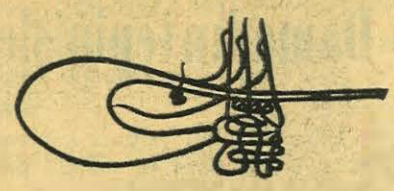

Ürperdi hayâlim, bu nasıl korkulu rüyâ?..
Şaştım, neyi temsil ediyorsun, Ayasofya?..
Çöller gibi ıssız, ne hâzîn ülke muhîtin,
Yâd el gibi, yurdunda garîp olmalı mıydın?..
Beşyüz senelik bezmine ermekti ümîdim,
Çöller gibi ıssız, seni ben görmeli miydim?..
Sağyolmuş ibâdetlere hayrandı felekler.
Tekbîrine ses verdi, asırlarca melekler..
Çan sesinden, seni kurtarmış ezanlar nerde?..
Hani bülbül gibi, Kur'an okuyanlar nerde?..
Dehre meydân okuyan, koskoca târih nerde?..
Ülkeler fetheden erler, yüce (Fâtih) nerde?..
Çağıdır ağlamanın, Ey Ulu Mâbed, ağla..
İntikaam aldı firenkler, seni ağlatmakla..
Dostun ağlarken, o bir yanda da düşman gülsün,
Kanamıştır yeniden kalbi, hâzin «Endülüs»ün..
Bu elîm fâcia, billâhi yürekler acısı,
Müslüman Türk'ün evet, şimdi bu, en kanlı yası!..
Ey deiin fâcia, manzûmeye sen, sığmazsın,
Tutuşup yanmada kalbim, seni, târih yazsın..

Ali Ulvi KURUCU

SAHTE TARİH

DÜZENLER UTANIN!

İçimizdeki sahtekârlar, uşaklar acaba azıcık hicâb duyarak kızarırlar mı ola diye düşünerek, büyük Fransız muharriri, zamânının Fransız Akademisi («Académie Française») âzâsı Claude FARRERE (1876-1957)'in muhteşem bir tesbîtini, Milletimizin dikkat nazarlarına arzediyoruz.

Yesevizâde

POITIERS MUHÂREBESİ

Claude Farrere

M.S. 732 senesinde, belki de bütün Orta-Çağın en meş'um bir felâketi beşeriyet üzerine bir kâbus gibi çökmüş ve bu yüzden, Garb Dünyâsı, yedi-sekiz asır, hattâ daha da fazla bir zamân zarfında, Rönesansın sâdece dağıtmıya başladığı ve fakat Reformun az kalsın yeniden koyulaştıracak olduğu müdhiş bir vahşet uçurumunun karanlık derinliklerine yuvarlanmışdır.

Hâtırasına kadar nefret etmek istediğim bu felâket, (Poitiers) (Puatye) yakınlarında kârolenjli Charles-Mârtel (Şarl-Martel)'in sevk ettiği vahşi Frank muhârib sürülerinin, Halife ABDÜRRAHMAN'ın kâfi mikdârda toplayıp bir araya getirmiye muvaffak olamadığı ve bu sebeble yenik düşen Arab ve Berber süvâri bölükleri üzerinde, temin ettikleri menhûs zaferdir. O uğursuz günde, Medeniyet, sekiz yüz sene gerilemişdir. Zîrâ, İslâm Âlemi, Emevî, Abbasi, Selçuki ve Osmanlı hânedanlarının dört def'a mes'ud idâresi altında sûlh ve sükûn içinde şatafatla gelişip serpilirken, o sırada kan ve ateş içinde yüzen Fransa'mızın, sonraları, evvelâ yırtıcı baydut Ostrazyalıların köleleştirdiği, sonra da Haçlı Seferlerinin fetret içinde bıraktığı, böldüğü, parçaladığı, kan ve gözyaşına gark ettiği, isizlaştırdığı ve daha nice dâhilî ve hâricî harblerin arkalarından saçtıkları cesedlerle doldurup taşırdıkları Kadim Galya'yı da mahveden o hadsiz-hesâbsız tüyler-ürpertici felâketlerden, çalışkan, hikmet sâhibi, sûlhperver ve müsâmahakâr İslâm'ın, evet işte bütün bunlar olan İslâm'ın, şifâlı elleri tarafından kurtarıldığı takdirde, ne muhteşem bir hayâta kavuşacağını âdetâ bir hayâl âleminde yaşar gibi, hayretle, gözlerine inanamıyarak, hayâl-meyâl farkederek seyretmek için, o zaman herbiri ayrı bir ihtişâm, sihir ve rü'yâ âlemi olan Sevil, Grenoble, Kurtuba, hattâ Telode gibi şehirlerin hâlâ göz-kamaştırıcı harâbeleri arasında veyâ Endülüs bahçelerinde dolaşmış olmak kâfidir.

Evet bu, hâdiseleri tahrif eden ders kitâblarının, mekteblerimizdeki küçük Fransız namzedlerine öğrettiği resmi târih, yâni yalancı târih değil, denizler, kat'ederek, kıt'alar dolaşarak, yabancı kütübhânelerde sahifeler karıştırarak kendi - kendine öğrenilen hakiki târihtir. Ve, hocalarımızın bir zamânlar bize bir hakikat, hattâ hakikatin tâ kendisi olarak, empoze etmek istedikleri ve hâlâ da istemiye devâm ettikleri büyük hayâsız yalanı, seyâhatler sonunda bizzât müşâhede edip onun mâhiyetini kavramak, bütün bir seyyâh hayâtı için hiç te az şey değildir.

... Şimdi bu Fransızlara, 732'de Müslümanlara karşı «zaferimiz» hakkında ne düşündüklerini ve kendilerinin de, benim gibi, medenî bir milletin gayr-i medeni bir millet tarafından bu mağlûbiyetinin bütün insânlık için bir büyük felâket olduğu hükmüne varıp varmıyacaklarını sormak isterim...»

Claude Farrere

«Le Musulman», no 3 juillet-août 1972, p.6'dan naklen

AYASOFYA'DA BİR CUMA NAMAZI

SÂDIK ALBAYRAK

Sünnet bitmişti. Sultan Fâtih'in İslâmiyet'e ebedi bir hatırası olan bu muazzam mâbedin, muhteşem kubbesi altında, derin ve haşyet dolu bir sukût vardı. Her tarafı sessiz bir ubûdiyet istilâ etmişti. Saf saf dizilen binlerce mümin sanki tek bir kalb, tek bir vücud olmuşlar, ibâdet ve tefekkür deryasına dalmışlar... Üzerlerinde uzun senelerin getirdiği fâcialar zincirinden dolayı derin buruşukluklar meydana gelmiş, yalnız şu anda kırışıklıklarından tertemiz bir parıltı fışkıran alınlar, mâtemden mâteme sokula sokula üzüntülü bir renge bürünmüş gözler secdeye doğru eğilmiş, dudaklar bütün kulluğu ile Rabbine bağlanmış ruhlar gibi titriyor. Yürekler ise aynı duygu ile yalvarmak, merhamet dilemek, affolunmak hissiyle dopdolu...

Arada sırada güçlü, son derece yürek yakıcı bir göğüsten elde olmayarak fırlayan «Allah! Allah!..» sesleri mâbetteki ulvî sessizliği, muhteşem kubbenin altında, dalgalandırıyordu.

Bu arada hatib yavaş yavaş minbere çıktı. Hutbeyi okumaya başladı. Asırlar evvel yine böyle yüksekten ümmetine hitap eden bir sesin şefkatli kendisinde hissedlien bir ses, düzenli olarak bu heybetli sessizliği yarıyor, vicdanları okşuyordu.

Bu eşsiz ses ile, birbirini takıben söylenen cümleler bağışlanma yağmuruna şiddetle susamış ruhlara sonsuz bir şekilde tesir ediyor, eğilmiş başlar mânevi bir çekicilikle kubbeye doğru kalkıyordu.

O anda hüzûn ve melâl serpen gözler artık ümit ve başarı şûleleriyle nûrluydu...

O şefkat dolu yakıcı sesler devam etti. Herkes güneşin yakıcı hararetî altında susuzluktan kavrulmuş, beli bükülmüş iken birdenbire gelen ruh verici, hayat saçıcı bir rahmet yağmurunun tesiri ile yeniden yeşilliğini, dinçliğini bulmuş bir nebat gibi büyümek, kuvvetlenmek için vücutlarında gömülü yeni bir hazine, yeni bir kaynak bulmuştu...

Rahat ve huzur içinde dinliyorlardı... Sıra duaya gelmişti.

«Hadimu'l-Haremeyni'ş-Şerifeyn...» cümlesi okundu. Bu söz cemaatı tam dört asır öncesine götürdü. Evet, yine bir Cuma namazında Osmanlılara kapılarını hiç bir güçlük göstermeden açan Halep şehrinin büyük câmiinde kılınan ilk cum'a namazındaydı. Etrafa avf ve rahmet nurları saçan hatib buraya gelmiş ve bu duayı oraların eski sahibi olan Mısır Kölemenlerinin âdeti üzere «Mâlikü'l-Haremeyni'ş-Şerifeyn...» tarzında okumuştu. Câmide, cemaat arasında, ordusu ile diz-dize hutbeyi dinleyen Padişah «Hayır!» demişti. «Haremeyn-i Şerifeyn'in mâliki bizzat Cenab-ı Hak'tır. Ben ancak hizmetçisiyim.» Böylece ilk defa olarak «Hâdimu'l-Haremeyni'ş-Şerifeyn...» şeklinde okutmuş ve o zaman koca cihangir secdeye kapanmış, gözlerinden yaşlar akarak Allah'a şükretmişti.

Bu ulvi ve mukaddes hatıranın tesiri ile cemaat, elde olmaksızın gözlerinden dökülen yaşlar arasında onun, o eşsiz büyük ceddin ağlayan hayalini gördü. Bir millete Harem-i Şerifi, Hilâfeti miras olarak bırakan bu benzersiz dâhiyi bütün mevcudiyetleriyle selâmladılar. Osmanlı Milleti'nin ebedî teşekkürlerinden üzerine düşenini Osmanlı ve Müslüman oldukları cihetle büyük bir ta'zimle O'na, Yavuz Sultan Selim'e yolladılar. Evet bu büyük Padişah sekiz senelik saltanatı içinde dört asırlık bir hayatı, bu milletin istikbalini teminat altına alan Mısır ve İran Fâtihi Birinci Sultan Selim'di.

Artık O'nun torunları yedi düvele karşı savaşıyor, İslâm'ın hizmetkârı olduklarını bütün aleme isbata çalışıyorlardı.

Ayasofya'nın kubbesi altında yaşlı cemaat secdeye, genç cengâverler ise cepheye koşuyorlardı.

İstanbul Kasîdesi

Bu şehr-i Stanbul ki bi mislü behâdır
Bir sengine yekpâre acem mülkü fedâdır
Bir gevher-i yekpâre iki bahr arasında
Hurşîd-i cihantâb ile tartılsa sezâdır
Bir kânı niemdir ki; onun gevher-i ikbal
Bir bağ-ı İremdir ki gülü izz-ü âlâdır
Altında mı, üstünde midir cennet-i âlâ
Elhak bu ne hâlet, bu ne hoş âb-ü havâdır
Her bağçesi bir çemenistân-ı letâfet
Her kûşesi bir meclis-i pür feyz-ü sefâdır
İnsâf değildir anı dünyaya değişmek
Gülzarların cennete teşbih hâtâdır
Herkes irişir anda murâdına anınçün
Dergâhları melce-i erbab-ı recâdır
Kâlây-ı maârif satılır sûklerinde
Bâzâr-i hüner ma'den-i ilm-ü ulemâdır
Câmilerin herbiri gûhi tecellî
Ebrûy-i melek andaki mihrâb-ı düâdır
Mescitlerin her biri bir lücce-i envâr
Kandilleri meh gibi lebrîz-i ziyâdır
Serçeşmeleri olmada insâna revanbahş
Germâbeleri cânâ safâ, cisme şifâdır

NEDİM

İSLÂM YAZISINA DÂİR

HARF İNKILÂBINA TEKADDÜM EDEN MÜNAKAŞALAR

— VI —

Mürüvvet ve insaniyete hizmet nâmiyle meydana atılan bu türedilerin maksadı ise, «Şarklılar enginar gibidir, yaprak yaprak yenilir» sözü hükmünce cemaati birbirlerinden ayırıp hükmetmektir diye, Mısır'da karar verdiler. Mürüvvetlü, insaniyetlü papaz efendi de, bu kararı Mısır'dan firar etmekle karşıladı.

Dahası var. Bundan onbeş sene kadar önce «Portsaid» den bir Japon vapuruna binerek Marsilya'ya gidişim esnasında vapurda Tokyo'nun Belediye Reisi olduğunu söyleyen bir zatla tanışmış ve onunla yazıları hakkında konuşmuştum. Ki, yazı bahsiyle münâsebeti bulunan bu sözleri o muhterem zâtın ağzından şuraya nakledeyim: Dedi ki:

Aynalı yazı denilen çifte «Muhammed» hattı.

— Bir vakit Amerika'dan Japonya'ya «Maarifi Yayma Cemiyeti» nâmıyla bazı adamlar gelerek Japon Dilini lâtin harfleriyle yazmakta pek büyük bir menfaat olacağı fikrini ortaya atmışlardı. Evet dilimizde dinî edebî ve fennî olmak üzere bulunan çeşitli kelimeleri doğru bir imlâ ile kaydetmek için otuz üçbin kadar muhtelif şeklimiz vardır. Zira harflerimizin her biri mutlak bir manaya delâlet eder. Sizin gibi kelimeleri meydana getiren seslere âid birer alâmet değildirler. Şu kadar ki, ticaret ve emsâli zarûri haberleşme ve konuşmalar için lüzumlu olan kelimelerin adedi üçbini geçmediğinden ilk mekteplerin tedris müddeti zarfında bu harfler gereği gibi öğreniliyor. Matbaalarda ise Japon harfleriyle çalışmakta pek büyük bir sür'at vardır. Çünkü her kelime için sâdece bir şekil ele alınacağından sizin gibi kelimeler meydana getirmek üzere harfleri toplamakla vakit kaybetmiyoruz.

Lâtin harfleriyle dilimizi yazmakta kâr veya zararımızın ne olacağı hususu müzâkereye konuldu. Kısaca söyliyelim ki; biz meğer yazımızı terkederek lâtin harflerini kabul eyleseymişiz vatan ve milletimizi pek büyük zararlara düçar edecekmişiz. Ezcümle kapı komşumuz bulunan dörtyüz milyonluk Çin'le (şimdi bir milyar -Nâşir-) ticarî muâmelelerimiz sekteye uğrayacaktı. Zira Çin'in lisanı bizim lisanımızdan başka bir lisan olduğu halde yazıları yazımızla, şeklen ve mânen bir olduğundan bir Japonun kendi lisanı üzere yazıp gönderdiği mektubu, bir Çin'li kendi lisanıyla okur ve Çince yazacağı cevabı Japonya'da da Japon lisânıyla okunarak mânâ ve mefhumuna tamâmıyle vukuf kesbedilir.

İşte bu hâl sizde sayıları bildiren rakamlar gibidir. (Türkler Arapça ve Farsça'dan aldıkları kelimelerin lâfızları değişse de imlâlarını muhafaza ettikleri için bu fâide, İslâm harfleri sâyesinde Türkçemizde kullanılan Arapça ve Farsça kelimeler için de aynen yaritti. Çünk bu gibi kelimelerin resimleri -değişik telâffuzlara rağmen Türkçe, Arapça ve Acemce'de birdi Nâşir.)

Rakamlarla yazdığınız adetleri Türk, Arap, Acem kim olursa olsun herkes kendi diliyle okur ve anlar değil mi?

Biz Japonlar, millî varlığımıza ziyâdesiyle hürmet ve maddî medenî ihtiyaçlarımızı bulduğumuz her yerden almağa rağbet etmekle hayat mücâdelesinde canımızı kurtardık» diyerek sözlerini bitirdi.

Dahası var. Sâbık Amerika Reisicumhuru Ruzveld, bir zamanlar Amerikan lisanının söylenildiği gibi yazılmasını, bir lisanı islâh mes'elesi olmak üzere matbuat vâsıtasıyla efkâr-ı umûmiyeye arzeylemişti. Amerika vilâyetlerinin her birisi ayrı ayrı lehçe ile konuşmakta bulunduklarından acaba bunlar hangi vilâyetin lehçelerine âid kaidelerle yazılacaktır diye lügat âlimleri arasında bir kıyamettir koptu. Derken lisanlarının müşterek olması sebebiyle, bu bahse İngiltere lisan âlimleri de karıştılar.

İngiltere ve Amerika lisânda bir, lehçelerde muhteliftirler. Lügat âlimleri, imlâ mes'elesini iyice tedkik ettiler. Nihâyet ekseri kelimelerde imlâsı telâffuzuna uymayan ve nice kelimelerde zâid harflerle kaydedilen, sarf ve nahvi istisnâ ile dolu bulunan imlâlarının olduğu gibi kalmasını, lisan vahdeti için zaruri kabul eden bir karar verdiler. Bu sûretle de imlâ değişikliği bahsine kapılarını kapadılar.

Şu pek kısa malûmattan ortaya çıkmaktadır ki, Mısırlılar, yazı dili olan fasih Arapça'yı, kendi lehçeleri ve harfleri lâtin harfleriyle değiştirmeye kat'iyyen râzı olmadılar. Büyük bir kitleden ibâret olan muhtelif Arap kavimlerinden ayrılmakta zarar göreceklerini hesabettiler.

Japonlar ise, yazılarıyla iktisâdî bakımdan kazançlı olduklarını düşünerek lâtin harflerine itibar etmediler.

Amerikanlar ve İngilizler ise, mâzilerine, târihlerine, eserlerine ilmî fennî ve dinî kitaplarına, kavmî an'anelerine nazar ederek lisânı türlü lehçelerle yazmaya ceffelkalem reddeylediler. Beldelerin muhtelif olması sebebiyle lehçeler de tabiatıyla muhteliftir. Kavmin lisan bakımından vahdeti, yalnız kâğıt üzerinde kabil olur. Lisan bir küldür.

Sıra şimdi de pek kıymetli Türkçemize ve onun çok san'atlı yazısına gelmiştir. Çürük tahtaya kolay kolay ayak basmıyacağımızı ümid etmekle beraber, bu bahiste benim de bildiklerimi yazıp neşreylememi bir hizmet sayar ve «karabiberi çekinmeden yutmayalım ki; acı olduğunu bilelim» derim.

(Devamı var)

kriter

En Köklü Davanın
Yepyeni Organı
P.K. 232-ANKARA

TÜRKÇE'YE SÛİKASD

AĞAÇ KASİDESİ

Halil Nihad Boztepe

SÖZLÜK

Asıl lügat **eğitim** ***miş.*** *Demek ki* **terbiye** ***yok!***
Bilir miyim ***neye yok,*** *siz* ***de*** *sormayın* ***neye yok***
Sizin şu olmalıdır sâde bilmeniz gereken:
Eğitmen *oldu mürebbî,* muallim, öğret**men!**
Birinci söz apaçık bir lâkırdı, iyi etmem
Demektir, anlamıyan yok, ikinci öğretmem
Yerindedir, bu da besbelli. Şimdi sor ki ***neden,***
Niçin denilmeli Öğrenci, *varken* Öğren**men?**
Lisana verdi Lâtin harfi Azerî şive!
Kaderde işte garibin garibi bir cilve!
Lisan temizlenecek, öyle gösterir gidişat!
Temizlenir, çoğa varmaz, diyor sayın Bay **Onat.**
O, bir doruk, *düşün artık, o böyle derse eğer,*
Demek ki kalmıyacaktır şu dünkü dilden eser.
Zamâne Mü'min*'i,* Câmi *demez de der* Tapınak!
Çekinme, gir yine, hazır ve nâzır orda da Hak!
Müezzinin sesi der Tanrı.. *Ben onun sesine*
Ses uydurup derim Allah *ezan verircesine!*
Bitik, Kitab*'a ve* Mektub*'a dendi, hoş denmiş!*
Kitap olurdu yazılsaydı, *öyle iş bu diyiş!*
Bitik kitap, ama gel sor Betik *ne-Yazma kitap*
Bu ince farkı eder dilde bellemek icap..
Bu ince farkı fakat değme dilci bilmez ***ha!***
Değil bu sâde, neler bilmiyor o böyle daha!
Nedir Kitab-ı Mukaddes? *diyorsun.. Al,* **Kut-Bit!**
Ne *güldün?* Özcü*'ye git sor, Dilemre* Sâim***'e git!***
Cevad *diyor ki bu,* Kutsal Bitik, ***muhâffefidir.***
Ne çapta yetkili Uzman, düşün Giritli'yi bir!
Yazar, Muharrir***'e*** *denmiş,* Okur *da* Kari*'dir.*
Okur yazarlarımız böyle istemiş, ne denir?
Bugün ne istese onlar, kabule âmade
Değil miyiz topumuz sanki? Onlar istedi ***de***
Gelip oturdu hemen Şâir*'in yerinde* Ozan!
Üvey lisanla yazan gitti, geldi özle yazan!
Koşuk, Yakım ***ve*** Tuyuk, Düzgü *öz lisanla* Şiir!
Diyor da bazıları Aydık, *diyen de varmış* **Cir!**
Kaç oldu? Zannederim altı. Sen de say ***iyice.***
Senin düşünceni bilmem ya, kendi fikrimce
Şu Cir *en uygundur, çünkü* Cırlamak**tandır!**
Şiir yazan da nedir? Cırlayan bir insandır!
Diyen de kim Edebiyat*'a karşılık yok?* ***var:***
Yazın *denildi, kabul ettiler, verildi karar.*
Yazın, *evet* Yazıdan*dır. Neden o dik bakışın?*
Yabancı *söz mü, niçin denmesin yazın...* ***ya kışın?***
Yazay, Edib*'e denilsin, kabul ederse* **Kurum.**
Edep *ne? Çok aradım, belki var ya, bilmiyorum!*
Çevirme, Tercüme *olmuş. Olur desen* **Çevirim!**
Evirme *olmalı* Te'lif. *Olur desen* Evirim!
Rozet *demez, çevirip derler Özcüler* Gülcük!
Açılmamış miniçik, yavru goncadan da küçük!
Çevirme örneğidir, dikkat et de öyle çevir.
Evet, *çevir, çalış ey genç övün, senin bu devir!*
Şu dünkü ilmimizin gör ne bâtıl olduğunu:
Bilim ***diyor*** *bize* Asr*'ın da* Yüzyıl ***olduğunu!***
Nasıl denir Yüzasır şimdi? İşte: **Yüz yüzyıl!**
Ya **Bin** asır? **O** *da* Bin yüzyıl, ***anladın mı nasıl?***

Sebil
herşey hak için

Akıncılar

22 ŞUBESİNİN BİRDEN AÇILIŞI MÜNASEBETİYLE İSTANBUL SPOR VE SERGİ SARAYINDA TERTİPLENEN MUHTEŞEM GECEDE BİR ARAYA GELDİLER

Akıncılar Derneği'nin İstanbul'un 22 kazasında birden kurulan şubelerinin açılışı münâsebetiyle 23 Mayıs Pazar günü akşamı Spor ve Sergi Sarayı'nda yapılan gece, muhteşem oldu. İstanbul Merkez Şûbesi Başkanı Yakup Kaldırım'ın vecip konuşmasıyla açılan gece, Dernek Umûmî Reisi Tevfik Rıza Çavuş'un manâ yüklü konuşmasıyla devam etmiştir. Sürekli alkışlarla mukabele gören bu konuşmadan sonra İslâm tarihinden parlak şehâdet ve fedakârlık misalleriyle süslenilmiş bulunan bir konuşma yapan İstanbul vâizlerinden Ali Rıza Demircan, hınca hınç dolu olan salonu heyecana gark etmiştir.

Enerjik ve genç Adalet Bakanımız İsmail Müftüoğlu'nun iştirâkı bu geceye ayrı bir manâ ve ehemmiyet kazandırmıştır. Akıncılar Derneğinin faaliyetlerine istikamet veren değerli bir konuşma ile dakikalarca alkışlanan Adalet Bakanımız İsmail Müftüoğlu'ndan sonra yapılan bâzı spor gösterileriyle geç vakit toplantıya nihayet verilmiştir. Bu vesileyle Akıncılar Derneği Umûmî reisi TEVFİK RIZA ÇAVUŞ'un değerli konuşmasını takdim ediyoruz

Aziz misafirlerimiz!.

Ruhları, Millî tarihimizin azamet ve ihtişam devirlerini yeniden canlandırmak azim ve heyecanı ile dolu olan Akıncı kardeslerimiz!.

İman ve vatan davasında erkeklerden geri kalmadığını isbat etmiş bulunan iffet ve ismet timsali hemşirelerimiz!.

Büyük milletimizin millî benliğine dönüş hareketinde vatan evlâtlarının ecdadları gibi birer şanlı mücâhid ve mücâhide olarak hizmet görmek üzere saflar teşkil etmeğe başladıkları şu günlerde, bu hareketin en vurucu gücü olan «Akıncılar» arasında yer alan muhterem şahsiyetlerinizi hürmet ve muhabbetle selâmlarım.

Bizlere kıyamete kadar devam edecek olan hak bir dâvanın omuzlanması aşk, vecd ve heyecanını lütfettiği için Cenab-ı Hakka nihâyetsiz hamd ve şükürler ederim.

Mübârek Hıra Dağı'ndan esip gelen ilâhî bir nefhayı ruhlarının ezelî iştiyakını dindirecek bir tarzda bütün benliğine dolduran şanlı ecdadımız, İslâm adına asırlarca kınına girmeyen yalçın bir kılıç gibi kıt'alardan kıt'alara dolaşmış, ve bu sûretle âlemi iman ve adâletin huzur, sükûn ve feyz-ü bereketine garketmistir. Cihan târihinin en azametli vak'alarını teşkil eden ve gerçek bir «iman medeniyeti» vücûda getiren, o hâdiselerin hiç şüphesiz pek çok mâlum ve meçhul kahramanları vardı. Fakat bunlar arasında cesâret ve atılganlıkları efsânevî derecelere varan Akıncılar başta gelirlerdi. AKINCILAR, serhat boylarında iman dolu bağırlarını vatana siper kılan gözüpek ve yiğit kisilerdi. Bunlar düsman ülkesine doğru cesâretle sokularak haber toplar, faâliyetleri gözetler, ve gerektiğinde kendilerinden yüzlerce, binlerce defa kalabalık düşman orduları üzerine atılarak onları iz'ac edici, şaşırtıcı taktik muhârebeleri yaparlardı.

«AKINCI» devamlı sûrette seferî durumda bulunan bir nevi hazır kuvvetti.

Kuruluşumuz için, tarihimizde mütemâdî bir seferî vaziyette bulunmayı ifade eden «AKINCI» adını seçisimiz sebepsiz değildir:

Dün sadece hür vatan hudutlarının ötesinde aranan düşman, bugün aramızda dolaşmaktadır. Aziz vatanın Harim-i İsmetinde tüneyen uğursuz baykuşlar, güneşler kadar parlak millî istikbalini tehdid eder olmuşlardır.

Asırlardır devam eden sinci bir düsman faaliyetinin neticesi olarak zuhûr eden bu dahilî tehlikenin bertaraf edilmesi, dimağları din, iman ve tarih şuuru ile mücehhez vatan evlâtlarının el ve gönül birliği halinde çalışmalarına bağlıdır. Bu çalışma, AKINCI mantık ve üslûbuyla yürütülmediği takdirde, ciddî bir netice alınması imkânsızdır. Zira, milletimizi tarih sahnesinden silmek isteyenler, askerî ve zahirî plânda üst, üste mağlûbiyetlere uğrayarak ağızlarının payını aldıkdan sonra taktik değiştirerek «Kale içinden fetholunur!» kaidesi gereğince çalışmış ve bu gün göz önünde bulunan neticelere ulaşmışlardır. O derecede ki; bu vatanın ekmeğini yediği, hür havasını teneffüs ettiği ve her türlü nimetinden istifade eylediği halde, onu yıkmağa, ezelî düşmanlarımıza peş keş çekmeğe amâde olduğunu ortaya koymuş bulunan bir avuç anarşist, vatan sever gönülleri elem ve kederlere gark eden hâdiselere sebep olmaktadırlar. Bunların arasından bir, Rus peyki melmekete kaçırdığı Türk uçağı önünde poz vererek, bütün cihana karşı resmen ve alenen müslüman ve hatta Türk olmadığını ve Türkiye'yi tanımadığını söyleyenleri bile çıkmıştır. Bunlar arasından ipe giderken kendisine vazifesi olan mutad telkinatı yapan din adamını reddeden bedbahtlar bile çıkmıştır!..

(Devamı 7. Sahifede)

Akıncılar Derneği'nin Spor ve Sergi Sarayı'nda tertiplediği muhteşem geceden bir görünüş

Sebil
herşey hak için
Haftalık, tarafsız, siyasi edebi tarihi gazete
Yıl: 1 Sayı: 22
BEŞ LİRA
Sâhibi ve Yazılışleri Müdürü:
KADİR MISIROĞLU
ABONE: Yıllık 200 TL. 6 aylık 100 TL.
İDAREHÂNE: Vilâyet Hanı Kat: 3
No: 204 — İstanbul Tel: 26 38 96
Posta Çek Nu: 97446
Dizgi: Sebil Mat. Baskı: Fazilet Mat.
Almanya Mümessilleri
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel str. 13
Umûmî Tevziat: SABRİ ÖZAK.

سبيل
الكل في سبيل الحق
جريدة اسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية ادبية
ص.ب: ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil
EVERTHING DEVOTED TO THE TRUTH (HAQQ)
An Independent Muslim, Historical,
Political and Literary Weekly
P. O. BOX 808
İstanbul/TURKEY
PHONE: 26 38 96
28 C. Evvel 1396
PRICE: 5 T.L.
Representative of Germany
A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR
33 Braunschweig Haeckel str. 13
phone: 0531 — 32 36 86
Representative of England
İSMAİL ERÜNSAL